

Anna Alitalo

PÄIVÄKIRJAMAISEN OPINNÄYTETYÖ- MALLIN SOVELTAMINEN MERENKU- LUN KOULUTUKSEEN SOPIVAKSI

Opinnäytetyö
Merenkulun koulutus

2018



**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä/Tekijät Anna Alitalo	Tutkinto Merikapteeni (AMK)	Aika Toukokuu 2018
Opinnäytetyön nimi Päiväkirjamaisen opinnäytetyömallin soveltaminen merenkulun koulutukseen sopivaksi		43 sivua 5 liitesivua
Toimeksiantaja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Logistiikan ja merenkulun yksikkö		
Ohjaaja Joni Hietakangas		
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten päiväkirjamainen opinnäytetyömalli voitaisiin soveltaa parhaiten merenkulkualan koulutuksen tarpeisiin sopivaksi. Tutkimuksessa selvitettiin, millaisia vaatimuksia opinnäytetöille on asetettu ja miten päiväkirjamuotoista opinnäytetyömallia on hyödynnetty muiden oppilaitosten opinnäytetöissä.</p> <p>Tutkimus tehtiin yhteistyössä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kanssa ja sen tavoitteena oli luoda sellainen opinnäytetyömalli, joka mahdollisesti voitaisiin ottaa tulevaisuudessa käyttöön perinteisen opinnäytetyön rinnalle merenkulkualan koulutuksessa. Työssä esitetty teoriapohja koottiin aihetta käsittelevän kirjallisuuden pohjalta ja ideoita uuteen päiväkirjamaiseen opinnäytetyömalliin kehitettiin Xamkin sekä muiden ammattikorkeakoulujen opinnäytetyökäytäntöjä selvittämällä, ottaen huomioon eri tahojen opinnäytetöille asettamat vaatimukset.</p> <p>Päiväkirjamuotoisia opinnäytetöitä on viime vuosina tehty useissa eri ammattikorkeakouluissa. Eniten niitä on tehty Haaga-Heliassa, jossa idea päiväkirjamuotoisesta opinnäytetyöstä on alun perin kehitetty. Myös Xamkissa on jo olemassa ohjeistus päiväkirjamaisen opinnäytetyön tekemiseen, mutta päiväkirjamaisia opinnäytetöitä ei vielä toistaiseksi ole Xamkissa tehty.</p> <p>Uusi päiväkirjamainen opinnäytetyömalli sopisi nimenomaan vielä aktiivisesti opiskeleville opiskelijoille ja sen avulla voitaisiin mahdollisesti vähentää opinnäytetöiden valmistumisen viivästymistä. Päiväkirjamainen opinnäytetyö olisi tarkoitus aloittaa toisen opiskeluvuoden alkupuolella ja sitä olisi tarkoitus tehdä vähitellen, pienissä osissa, sitä mukaa kun opinnot etenevät. Päiväkirjamainen opinnäytetyö koostuisi kahdesta osasta, yhden pääaiheen ympärille rakentuvasta tutkimus- tai selvitystyöstä, sekä työn teoriaosuutta kokoavasta päiväkirjaosuudesta.</p>		
Asiasanat opinnäytetyö, oppimispäiväkirja, merenkulun koulutus, koulutuksen kehittäminen		

Author (authors)	Degree	Time
Anna Alitalo	Bachelor of Marine Technology	May 2018
Thesis Title		
Applying diary-like thesis model to the maritime education		43 pages 5 pages of appendices
Commissioned by		
South-Eastern Finland University of Applied Sciences, Logistics and maritime department		
Supervisor		
Joni Hietakangas		
Abstract		
<p>The purpose of this thesis was to research how a diary-like thesis model could be adapted to support maritime education. The research investigated the requirements set for a thesis and how a diary-like thesis model has been utilized in thesis of other learning institutions.</p>		
<p>The research was made in co-operation with the Southern-Eastern Finland University of Applied Sciences and the objective was to create a thesis model that could potentially be used in maritime education alongside the traditional thesis in the future. The theoretical basis presented in the study was compiled from literature on the subject and ideas for the new diary-like thesis model were developed by examining the thesis practices of Xamk and other universities. The requirements set for a thesis by various parties were also taken into account.</p>		
<p>In recent years diary-like theses have been written in several universities. Most of them have been done in Haaga-Helia University of Applied Sciences where the idea of thesis made in a diary-like model was originally developed. There already is a guideline for making a diary-like thesis in Xamk but so far they have not been made.</p>		
<p>The new diary-like thesis would be adequate especially for students who still study actively and it would possibly reduce the delay in completion of theses. The diary-like thesis should begin in the early part of the second academic year and it is supposed to be completed gradually in small parts, in pace with the studies. The diary-like thesis would consist of two parts, the first part being research or study on one main subject and the second part that is a diary section which collects the theoretical part of the work.</p>		
Keywords		
thesis, learning diary, maritime education, development of education		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	8
2.1	Mikä on opinnäytetyö	8
2.2	Opinnäytetöitä koskeva lainsäädäntö	9
2.3	ENQA:n ammattikorkeakouluille asettamat vaatimukset ja standardit	9
2.4	Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston vaatimukset opinnäytetöille	10
2.5	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun ohjeistus opinnäytetöistä	10
2.6	Haaga-Heliasta lähtöisin oleva päiväkirjamainen opinnäytetyömalli	11
2.7	Tehtyjä päiväkirjamaisen opinnäytetyön sovelluksia	13
2.8	Oppimispäiväkirja	15
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	15
3.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet	15
3.2	Aineistonkeruu- ja analysointimenetelmät	16
4	PÄIVÄKIRJAMAINEN OPINNÄYTETYÖ - VASTAUS MERENKULUN KOULUTUKSEN HAASTEISIIN?	17
5	PÄIVÄKIRJAMAISEN OPINNÄYTETYÖN KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS	19
5.1	Työn rakenne	19
5.2	Päiväkirjaisuus	21
5.3	Päiväkirjamaisen opinnäytetyön ohjaus	24
5.4	Päiväkirjamaisen opinnäytetyön esittäminen	27
5.5	Päiväkirjamaisen opinnäytetyön arviointi	28
5.6	Onko toisen vuoden opiskelija valmis aloittamaan opinnäytetyön?	29
5.7	Esimerkkejä päiväkirjamaisen opinnäytetyön aiheeksi	31
5.7.1	Miehistön jäsenen vastuun kasvaminen matkalla harjoittelijasta aluksen päälliköksi	31
5.7.2	Oman aluksen suunnittelu	32
5.7.3	Päiväkirjamainen opinnäytetyö lehtiartikkelinäkökulmasta	33

6	PÄIVÄKIRJAMAINEN OPINNÄYTETYÖ TOIMEKSIANTONA TAI HARJOITTELUN RAPORTOINNIN VÄLINEENÄ	34
6.1	Päiväkirjamaisen opinnäytetyön tekeminen toimeksiantotyönä	34
6.2	Työharjoittelun raportoinnin liittäminen mahdollisuus osaksi päiväkirjamaista opinnäytetyötä	35
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	36
7.1	Tutkimusongelmien pohdintaa	36
7.2	Tutkimusprosessin arviointia	38
7.3	Jatkotutkimusmahdollisuudet	39
	LÄHTEET	41

KUVALUETTELO

LIITTEET

Liite 1. Haaga-Helian päiväkirjamaisen opinnäytteen ohjeistus

Liite 2. Tutkimuksessa annettujen esimerkkiaiheiden työvaiheet esitettynä taulukossa

Liite 3. Xamkin tämän hetkiset opinnäytetöiden arviointiperusteet

TERMIT JA LYHENTEET

EHEA European Higher Education Area

ENQA The European Association for Quality Assurance in Higher Education

ESG Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area

Opponentti on opiskelija, jonka tehtävä on tarkastella ja kommentoida toisen opiskelijan kirjallista opinnäytetyötä sekä sen esittämistä seminaarissa ja etsiä työn hyviä puolia sekä antaa tekijälle mahdollisia kehittämissuhteita.

Reflektio on yleiskäsite, jolla tarkoitetaan niitä toimintoja, joilla yksilö pyrkii selvittämään kokemuksiaan tavoitteena uuden tiedon rakentaminen tai uusien näkökulmien löytäminen.

YKSA-arkisto on Disec Oy:n kehittämä ja ylläpitämä arkistointijärjestelmä, johon kaikki Xamkissa tehdyt opinnäytetyöt arkistoidaan.

1 JOHDANTO

Opintojen loppuvaiheessa monella opiskelijalla saattaa olla jo alan työpaikka tiedossa, jolloin opinnäytetyön tekeminen voi tuntua vain hidastavan työelämään siirtymistä. Tällä hetkellä hyvin suurelta osalta jo merenkulkualalla työskentelevistä opiskelijoista opinnäytetyön tekeminen onkin syystä tai toisesta viivästynyt tai jäänyt kokonaan kesken, vaikka muut opinnot olisivat jo valmiit. Tämän seurauksena Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun merenkulun yksikössä on alettu miettiä uusia vaihtoehtoja perinteiselle opinnäytetyölle, jotta opinnäytetyöprojektien pitkittymistä voitaisiin jatkossa välttää. Yhdeksi vaihtoehdoksi on noussut esiin päiväkirjamaisen opinnäytetyömallin soveltaminen merenkulkualan koulutukseen sopivaksi.

Päiväkirjamuotoisia opinnäytetöitä on tehty muissa ammattikorkeakouluissa jo paljon, mutta ne on pääsääntöisesti tarkoitettu opiskelijoille, jotka ovat jo työelämässä. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun merenkulun yksikön tavoitteena on kehittää olemassa olevaa päiväkirjamaista opinnäytetyömallia siten, että se sopisi nimenomaan vielä aktiivisesti opiskeleville opiskelijoille. Tällöin opinnäytetöiden viivästymistä ja niiden seurauksena valmistumisten myöhästymistä voitaisiin ennaltaehkäistä sen sijaan, että yritettäisiin keksiä ratkaisuja jo myöhästyneiden opinnäytetöiden valmiiksi saamiseksi.

Opiskeluvaiheessa tehtävän päiväkirjamaisen opinnäytetyön tarkoitus olisi koostua useasta pienemmästä, jollakin tavalla toisiinsa liittyvästä osiosta, jotka sidottaisiin yhdeksi kokonaisuudeksi oppimispäiväkirjan avulla. Päiväkirjamaisen opinnäytetyön voisi aloittaa jo toisena opiskeluvuotena, jolloin alan koulutukselle ominaisia vapaajaksoja voisi hyödyntää työn tekemiseen. Tällöin opintojen lähestyessä loppuaan, opiskelijalla olisi jo lähes valmis opinnäytetyö, jonka hän voisi viimeistellä valmiiksi opinnäytetyöksi opintojensa loppuvaiheessa.

2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Mikä on opinnäytetyö

Opinnäytetyö on ammattikorkeakouluopintojen lopulle sijoittuva yhden pääaiheen ympärille rakentuva laaja ja käytännönläheinen kehitys- ja/tai tutkimushanke. Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy:n Tutkintosäännön (2017) mukaan ”tutkintoon sisältyvän opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia käyttää tietojaan ja taitojaan jonkin koulutukseensa liittyvän, työelämälähtöisen aiheen kehittämässä ja tutkimisessä”. Xamkin julkaisun ”Opinnäytetyö yleisesti” (2018) mukaan aiemman jo olemassa olevan tiedon esittely on pakollinen osa jokaista opinnäytetyötä. Opinnäytetyöllä on oltava tarkoitus ja tavoitteet. Opinnäytetyötä pitää koossa ongelman tai kehittämistehtävän määrittely.

Opinnäytetyö on laajuudeltaan 15 opintopistettä, mikä vastaa noin 400 työtuntia. Aktiivisesti työskennellen opinnäytetyön tekemiseen kuluu yleensä kahdesta neljään kuukautta. Opinnäytetyö on siis pitkäaikainen prosessi, joka vaatii opiskelijalta kärsivällisyyttä ja sitoutumista. Yleensä opinnäytetyö tehdään yksin, mutta sen voi tehdä myös parin kanssa tai ryhmätyöskentelynä. (Ammattikorkeakouluopinnot.fi s.a.)

Ammattikorkeakoulutason opinnäytetyöt tehdään yleensä jonkin alan organisaation tilaamana. Yleisiä toimeksiantoja ovat mm. verkkosivujen suunnittelu tai asiakastytyväisyystutkimus. Opinnäytetyön tekemistä ohjaa aina tehtävään nimetty korkeakouluopettaja, joka on alansa asiantuntija. Lisäksi työlle yleensä nimetään yhteyshenkilö tilaajaorganisaation puolesta yhteistyön sujuvuuden takaamiseksi. Osapuolet sopivat aina yhdessä työn toteutuksesta, kuten aiheen rajauksesta, työn aikataulusta, raportointitavasta sekä tutkimustulosten käytöstä. (Mt.)

Opinnäytetyöprosessin lopulla opiskelija esittää opinnäytetyönsä esitysseminaarissa sekä kirjoittaa opinnäytetyönsä alalta kypsyysnäytteen. Valmis opinnäytetyö arvioidaan yleisten kriteerien mukaisesti asteikolla 1 (välttävä) – 5 (erinomainen). (Mt.)

2.2 Opinnäytetöitä koskeva lainsäädäntö

Valtioneuvoston ammattikorkeakouluja käsittelevän asetuksen 1129/2014 toisen pykälän mukaan ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin kuuluu perus- ja ammattiopintoja, vapaasti valittavia opintoja, ammattitaitoa edistävää harjoittelua sekä opinnäytetyö. Saman asetuksen kahdeksas pykälä puolestaan vaatii, että opiskelijan on kirjoitettava tutkintoaan varten kypsyysnäyte opinnäytetyönsä alalta. Sen tarkoitus on osoittaa opiskelijan perehtyneisyyttä opiskeltavaan alaan, sekä suomen tai ruotsin kielen taitoa.

Opinnäytetyön sisältöä tai laajuutta ei ole laissa sen tarkemmin määritelty. Oppilaitokset ovat luoneet omia ohjeistuksia ja vaatimuksia opinnäytetöiden tekemiselle ja ne eroavat jonkin verran toisistaan oppilaitoksesta riippuen.

2.3 ENQA:n ammattikorkeakouluille asettamat vaatimukset ja standardit

Laatua on vaikea määritellä, mutta pääasiassa se määrittyy opettajien, opiskelijoiden ja oppimisympäristön vuorovaikutuksen seurauksena. Laadunvarmistuksen tarkoituksena on taata oppimisympäristö, jossa koulutusohjelmien sisältö, opiskelumahdollisuudet sekä opiskeluun tarkoitettut tilat ovat asianmukaisia. (ENQA 2015, 7.)

ESG perustuu neljään EHEA-aluetta koskevaan laadunvarmistusperiaatteen:

- Ammattikorkeakouluilla on ensisijainen vastuu niiden tarjoamasta laadusta ja sen takaamisesta;
- Laadunvarmistus koskee korkeakoulujärjestelmiä, instituutteja, koulutusohjelmia sekä niiden opiskelijoita;
- Laadunvarmistus tukee laatukulttuurin kehittämistä;
- Laadunvarmistuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden tarpeet ja odotukset, kaikki muut sidosryhmät sekä yhteiskunta. (Mts. 8.)

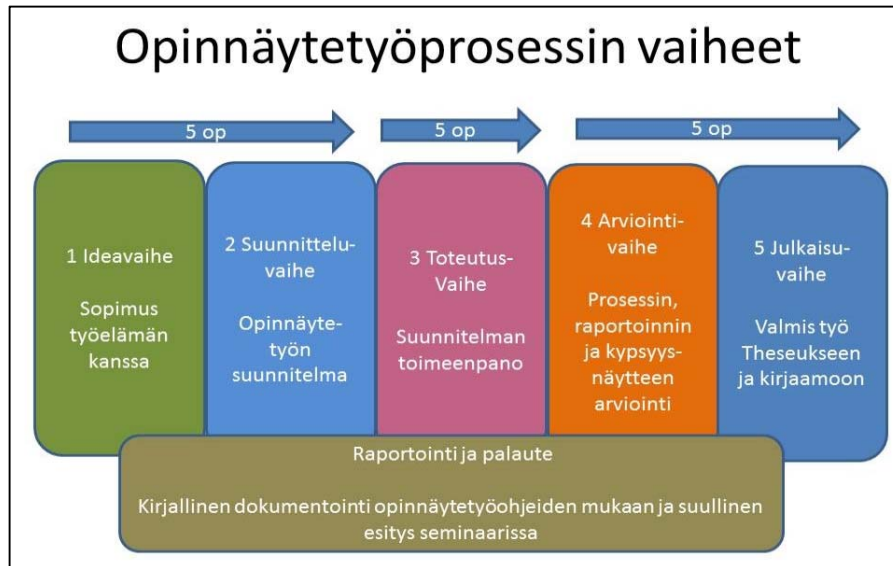
Opinto-ohjelmien säännöllisellä seurannalla ja tarkastamisella pyritään varmistamaan, että niitä määrittelevät säännökset ovat edelleen tarkoituksenmukaisia ja luovat opiskelijoille tukevan ja tehokkaan oppimisympäristön. Ne sisältävät mm. opiskelijoiden työmäärän, etenemisen ja valmistumisen, sekä opiskelijoiden arviointimenetelmien tehokkuuden arvioinnin. (Mts. 15.) Kun otetaan huomioon laatuarvioinnin tärkeys opiskelijoiden etenemiselle ja tulevaisuuden uralle, laadunvarmistusprosessissa huomioidaan se, että arvioinnin avulla opiskelijat voivat osoittaa, missä määrin suunnitellut oppimistavoitteet on saavutettu (mts. 12).

2.4 Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston vaatimukset opinnäytetöille

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston, eli Arene Oy:n mukaan (2018) ”Opinnäytetyöllä osoitetaan taidot soveltaa osaamista oman alan käytännön asiantuntija työtehtävässä. Opinnäytetyö on työelämä- käytäntölähtöinen, itsenäinen tutkimus-, suunnittelu- tai selvitystyö oman koulutusalan joltain osa-alueelta. Se voi olla esimerkiksi tutkimus, tuote tai työelämän kehittämisprojekti.”

2.5 Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun ohjeistus opinnäytetöistä

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa opinnäytetyöprosessi on jaettu viiteen erilliseen vaiheeseen (kuva 1), joista ensimmäisen viiden opintopisteen kokonaisuuden muodostavat idea- ja suunnitteluvaihe. Ideavaiheessa opinnäytetyön aihe valitaan ja hyväksytetään koululla sekä aletaan hakea ja tutkia siihen liittyvää aineistoa. Suunnitteluvaiheessa laaditaan kattava kirjallinen suunnitelma opinnäytetyön toteuttamisesta ja hyväksytetään se ohjaavalla opettajalla. Tämän jälkeen edetään seuraavaan 5 op:n toteutusvaiheeseen, jossa edetään tehdyn tutkimussuunnitelman mukaisesti ja varsinainen työn kirjoittaminen tapahtuu.



Kuva 1. Opinnäytetyöprosessin vaiheet (Heikkinen ym. 2013)

Viimeinen viiden opintopisteen paketti koostuu arviointi- ja julkaisuvaiheista. Arviointivaiheessa valmis tai lähes valmis opinnäytetyö esitetään suullisesti esitysseminaarissa, jossa voi olla yleisönä opiskelijoita, opettajia sekä mahdollisesti myös työelämän edustajia. Toinen opiskelija toimii työn opponentina, eli arvioi työtä ja esittää siihen liittyviä kysymyksiä. Opponentin lisäksi työn ohjaava opettaja sekä mahdollisesti myös toimeksiantaja ovat seuraamassa esitystä.

Valmis opinnäytetyö jätetään arvioitavaksi ohjaavalle opettajalle. Työ tarkastetaan Urkund-plagioinnintunnistusohjelmalla ja arvioidaan Xamkin arviointilomakkeella kielentarkastajan, ohjaavan opettajan sekä toisen tarkastajan toimesta. Arvioista laaditaan kirjallinen lausunto, josta ilmenee myös opinnäytetyön arvosana. Lopuksi seuraa työn julkaisuvaihe, jossa työ arkistoidaan YKSA-arkistoon ja tallennetaan opinnäytetöiden julkaisupalveluun Theseukseen.

2.6 Haaga-Heliasta lähtöisin oleva päiväkirjamainen opinnäytetyömalli

Päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön idea on alun perin lähtenyt liikkeelle Haaga-Helian ammattikorkeakoulusta, jossa herättiin samaan ongelmaan kuin Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun merenkulunyksikössä nyt: ”Opiskeluprosessin suurin haaste monelle opiskelijalle on opinnäyte. Opinnäytteen teko viivästyy helposti ja työelämä vie mukanaan.” (Kotila & Mäki 2015, 153.)

Haaga-Heliassa luotu päiväkirjamuotoinen opinnäytetyömalli on tarkoitettu nimenomaan jo työelämässä oleville opiskelijoille, joilla opinnäytetyö on vielä tekemättä. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun päiväkirjamaisen opinnäytetyön ohjeistus muistuttaa rakenteeltaan ja sisällöltään hyvin paljon Haaga-Helian luomaa päiväkirjamuotoista opinnäytetyömallia. Ainoastaan joitain yksittäisiä asioita saatetaan käsitellä hieman eri järjestyksessä eri oppilaitosten ohjeistuksissa.

Haaga-Helian päiväkirjamuotoisen opinnäytteen ohjeistus (liite 1) antaa opiskelijalle tarkat ohjeet työn rakenteesta ja eri kappaleiden perussisällöstä. Ensin on johdanto, jossa opiskelija kuvailee omia työtehtäviään ja niissä tarvittavaa osaamista sekä työympäristöään, eli raportoinnin kohteena olevaa yritystä. Myös muutama työtehtävään liittyvä ammattikirjallisuuden teos tulee nimetä ja esitellä johdannossa.

Lähtötilanteen kuvaus -kappaleessa opiskelija perehtyy tarkemmin työtehtäviinsä ja tunnistaa niissä tarvittavaa osaamista, tietoa ja taitoa. Tämän jälkeen hän arvioi omaa osaamistaan ja selviytymistään suhteessa työtehtävien vaatimustasoon. Hänen tulisi pohtia, missä kehitysvaiheessa hän on ennen raportoinnin aloittamista ja samalla tunnistaa ne osa-alueet, joihin jatkossa tulisi panostaa. Lähtötilanteen kuvaukseen liittyy myös työpaikan sidosryhmien kuvailu ja luokittelu sekä niiden tarkempi pohdinta oman työn kannalta. Opiskelijan tulee perustellen arvioida myös oman työnsä ja työpaikkansa vuorovaikutustilanteita sekä niiden aiheuttamia haasteita.

Raportointiosuudessa opiskelija kertoo työstään ja työtehtävistään päivä kerrallaan. Päivittäisiin merkintöihin sisältyy päivän alussa asetetut tavoitteet ja tehtävät sekä päivän päätteeksi tapahtuva tavoitteiden toteutumisen ja oman osaamisen kehittymisen arviointi. Jokaisen työviikon lopussa opiskelija tekee viikkoanalyysin, jossa hän analysoi osaamisensa kehittymistä, eteensä tulleiden ongelmatilanteiden ratkaisua sekä pohdiskelee suorittamiaan työtehtäviä aiemmin esittelemäänsä kirjallisuuteen perustuen.

Päiväkirjamaisen opinnäytetyön viimeisessä osiossa opiskelija tekee pohdintoja ja päätelmiä vertailemalla aiemmin kirjoittamaansa nykytilanteen kuvausta

ja raportoinnin myötä syntyneitä analyysiä. Opiskelijan tulisi pohtia mm. seuraavia asioita: miten olen itse kehittynyt, millaisia ratkaisumalleja ja menetelmiä olen löytänyt, mitä olen oppinut opinnäytetyöprosessin aikana, mitä jatkotutkimusmahdollisuuksia työn aiheeseen voisi liittyä...

2.7 Tehtyjä päiväkirjamaisen opinnäytetyön sovelluksia

Päiväkirjamaisia opinnäytetöitä on tehty useissa eri ammattikorkeakouluissa ympäri Suomen. Alojen kirjo on laaja ja päiväkirjamallisia toteutuksia on tehty niin sairaanhoidon, matkailun, tietojenkäsittelyn kuin ympäristötekniikan aloilla. Merenkulkualalla päiväkirjamainen opinnäytetyömalli vaikuttaa kuitenkin olevan täysin uusi käsite, eikä yhtäkään päiväkirjamaisesta merenkulkualan opinnäytetyötä ole tullut esiin. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoululla on kyllä jo olemassa ohjeistus päiväkirjamaisen opinnäytetyön tekemiseen, mutta jostakin syystä opiskelijat eivät ainakaan vielä toistaiseksi ole tätä vaihtoehtoa hyödyntäneet.

Ennen Kymenlaakson ammattikorkeakoulun ja Mikkelin ammattikorkeakoulun yhdistymistä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakouluksi, Mikkelissä on tehty yksi päiväkirjamainen opinnäytetyö ympäristötekniikka-alan ylempää AMK-tutkintoa opiskelleen opiskelijan toimesta. Päivi Jyrkisen opinnäytetyö ”Lähes nollaenergiarakentamisen suunnittelu” on tehty silloisten Mikkelin ammattikorkeakoulun päiväkirjamaisen opinnäytetyöohjeistuksen mukaan, joka muistuttaa hyvin paljon Xamkin tämän hetkistä päiväkirjamaisen opinnäytetyön ohjeistusta. Jyrkisen työn tavoitteena oli perehtyä nollaenergiarakentamisen käsitteisiin ja tavoitteisiin sekä ”luoda koko työyhteisölle valmiudet suunnitella ja toteuttaa lähes nollaenergiavaatimukset täyttävä tilaelementtirakenteinen koulu tai päiväkotikustannustehokkaasti” (Jyrkinen 2016).

Haaga-Heliassa päiväkirjamaisia opinnäytetöitä on tehty todella paljon, minkä vuoksi tähän tutkimukseen on poimittu niistä ainoastaan yksi esimerkki. Nina Isohannin tekemän opinnäytetyön aiheena on ”Päiväkirja Granlund Manager-tuen arjesta”. Työssä seurataan Granlund Oy:n Manager-tuen kiinteistönpito-asiantuntijan päivittäisiä työtehtäviä kahdeksan viikon ajan. Työn tarkoitus on löytää ratkaisuja kehityskohtiin sekä löytää Manager-tuelle päivittäiseen käyttöön sopivia työkaluja tehdyn seurannan perusteella (Isohanni 2016).

Karelian ammattikorkeakoulussa puolestaan on hyödynnetty päiväkirjamaista opinnäytetyömallia matkailun alalla. Toni Laakkonen on tehnyt opinnäytetyön, jonka aiheena on ”Päiväkirja golfvalmentajan arjesta”. Työ seuraa nimensä mukaisesti golfvalmentajan työarkea Karelia Golfin Joensuun seudun golfkentillä kahdeksan viikon ajan. Myös tämän päiväkirjamaisen opinnäytetyön tavoitteena on löytää ratkaisuja kehityskohtiin sekä ”arvioida kriittisesti omaa toimintaa työympäristössä” (Laakkonen 2018).

Kaikille edellä mainituille päiväkirjamaisille opinnäytetöille yhteistä on se, että ne on tehty opiskelijoiden toimesta, jotka ovat jo työelämässä. Tehdyissä töissä on etukäteen määritelty tarkastelujakson pituus, jonka aikana tutkija kehitystyötä tehdään. Ainoastaan Jyrkisen nollaenergiarakentamista käsittelevässä opinnäytetyössä tarkastelujakson pituutta ei ole viikon tarkkuudella määritelty. Töitä yhdistävä tekijä on myös se, että ne keskittyvät työyhteisön sekä sen osana toimivan yksilön toimintatapojen seuraamiseen ja kehittämiseen, mikä on vain yksi näkemys päiväkirjamaisen opinnäytetyön tarjoamista mahdollisuuksista.

Satakunnan ammattikorkeakoulussa opiskelleen Virpi Teinilän opinnäytetyö ”Turvallisen lääkehoidon edistäminen SPR:n lääkinnällisissä katastrofivalmiusyksiköissä” eroaa rakenteeltaan aiemmin esitellyistä opinnäytetöistä, mutta sisältää kuitenkin jonkinlaisen päiväkirjaraportointi-osion. Teinilän opinnäytetyön tarkoituksena oli ”suunnitella ja toteuttaa englanninkielinen ERU-apteekin perustamisopas SPR:n lääkinnällisten katastrofivalmiusyksiköiden henkilökunnan käyttöön” (Teinilä 2016). Työtä voidaan pitää perinteisenä opinnäytetyönä, johon on liitetty päiväkirjamaista opinnäytetyötä muistuttava osio.

Haaga-Helia uutisoi omilla sivuillaan kehitteillä olevasta päiväkirjamuotoisesta opinnäytetyömallista vuonna 2014. Satakunnan ammattikorkeakoulu puolestaan julkaisi uutisen ensimmäisessä valmistuneesta päiväkirjamuotoisesta opinnäytetyöstä vuonna 2016. Kaikki tehdyt päiväkirjamaiset opinnäytetyöt on tehty vuonna 2016 tai sen jälkeen, eli koko ilmiötä voidaan pitää suhteellisen uutena. Siitä huolimatta kyseisen tyyppisiä opinnäytetöitä on

hyödynnetty jo useissa eri ammattikorkeakouluissa, mikä kertoo päiväkirjamaisen opinnäytetyön suuresta suosiosta. Siksi se pitäisi saada mahdollisimman pian myös merenkulun opiskelijoiden käyttöön.

2.8 Oppimispäiväkirja

Oppimispäiväkirja on oppimisen työkalu, jolle ominaisia piirteitä ovat analyttinen ja pohdiskelleva ote. Opiskelijat kirjoittavat oppimispäiväkirjoja usein mm. luentokurssien yhteydessä ennalta sovittujen ohjeiden mukaisesti. Oppimispäiväkirjan työstämisessä on olennaista oppimisen prosessiluonteen ja reflektion korostuminen. Kirjoittamisen pyrkimyksenä on, että opiskelija pystyisi liittämään oppimansa asiat laajempaan asiayhteyteen ja yhdistäisi omia ajatuksiinsa ja kokemuksiinsa opiskeltavaan asiaan. (Lindblom-Ylänne & Nevgi 2007, 326, 328.)

Oppimispäiväkirjaa kirjoittaessa opiskelijalle rakentuu oma käsityksensä opiskeltavista asioista ja hän oppii arvioimaan omaa oppimistaan. Oppimispäiväkirja helpottaa opiskelijan tietopohjan rakentamista sekä kokonaiskuvan muodostamista opiskeltavasta asiasta. Asioiden muistaminen ja ymmärtäminen on helpompaa, kun opiskelija luo henkilökohtaisen näkemyksen opiskeltavista asioista. Omin sanoin kirjoittaessaan opiskelija prosessoi ja analysoi oppimaansa tietoa syvemmillä tasolla kuin muistiinpanoja kirjoittaessaan. (Mts. 329)

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Tutkimuksen päätavoite on vastata kysymykseen: miten päiväkirjamainen opinnäytetyömalli voitaisiin soveltaa merenkulkualan ammattikorkeakouluopintoihin parhaiten sopivaksi? Vastausta pääkysymykseen voidaan hakea erilaisen alakysymysten kautta.

Mitä vaatimuksia laki asettaa ammattikorkeakoulujen opinnäytetöille?

Miten päiväkirjamaista mallia on hyödynnetty muiden ammattikorkeakoulujen opinnäytetöissä?

Millainen olisi päiväkirjamaisen opinnäytetyön rakenne: Montako osiota siinä on? Miten päiväkirja liitetään kiinteästi osaksi työtä?

Onko toisen vuoden opiskelija valmis aloittamaan opinnäytetyön tekemisen?

Se, onko tällaisen päiväkirjamaisen opinnäytetyön käyttöönotto ylipäättään tällä hetkellä mahdollista tai kannattavaa merenkulkualalla, on yksi tärkeimmistä kysymyksistä koko tutkimusprojektin kannalta. Myös päiväkirjamaisen opinnäytetyön käytännön toteutusta tulee tarkastella mm. työn ohjauksen, esittämisen, arvioinnin sekä tutkimuksellisen otteen säilymisen kannalta.

3.2 Aineistonkeruu- ja analysointimenetelmät

Idea uuden opinnäytetyömallin kehittämisen tarpeesta nousi esiin Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun merenkulun yksikön henkilöstön toimesta. Tärkeimmät tutkimusongelmat muotoutuivat keskusteluissa, joissa käytiin läpi tämänhetkisiä opinnäytetöihin liittyviä ongelmia sekä mahdollisia kehitystarpeita. Tutkimusta lähdettiin toteuttamaan pääasiassa kvantitatiivisin tutkimusmenetelmin.

Tutkimus aloitettiin tutkimuksen kannalta olennaisten käsitteiden määrittelyllä sekä keräämällä tietoa ammattikorkeakoulutason opinnäytetöistä ja eri tahojen niille asettamista vaatimuksista. Tutkimuksen alussa selvitettiin Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa tehtyjen päiväkirjamaisten opinnäytetöiden määrää lähettämällä sähköpostia eri koulutusalojen opinnäytetyökoordinaattoreille. Samalla selvitettiin Xamkin omia linjauksia opinnäytetöiden suhteen yhteistyössä oppilaitoksen koulutusjohtajan sekä liiketalouden koulutusyksikön yliopettajan kanssa.

Tämän jälkeen perehdyttiin sekä perinteisiin että päiväkirjamaisiin opinnäytetöihin ja vertailtiin eri oppilaitosten päiväkirjamuotoisten opinnäytetöiden ohjeistuksia ja niiden pohjalta tehtyjä opinnäytetöitä. Haaga-Helian päiväkirja-

muotoisesta opinnäytetyömallista saatiin tietoa sähköpostilla suoraan idean alkuperäisiltä kehittäjiltä. Soveltamalla olemassa olevaa päiväkirjamaista opinnäytetyömallia, eri tahojen asettamat vaatimukset huomioon ottaen, kehitettiin uusi, vielä aktiivisesti opiskeleville opiskelijoille soveltuva päiväkirjamainen opinnäytetyömalli.

4 PÄIVÄKIRJAMAINEN OPINNÄYTETYÖ - VASTAUS MERENKULUN KOULUTUKSEN HAASTEISIIN?

Nykyisen mallinen, opintojen loppuun sijoittuva opinnäytetyö on yksi suuri kokonaisuus, joka keskittyy kokonaan yhden pääaiheen ympärille. Se voi tuntua monen opiskelijan mielestä liian suurelta haasteelta, etenkin jos alan työpaikka on jo tarjolla. Siksi usealla jo työelämässä olevalla perämiehillä onkin jäänyt opinnäytetyö kesken tai kokonaan tekemättä, vaikka opinnot muuten olisivat jo valmiit. Päiväkirjamainen opinnäytetyö voisi olla yksi askel kohti ongelman ratkaisua, koska sen tekemisen voisi aloittaa jo toisena opiskeluvuotena ja sitä voisi tehdä vähitellen opintojen edetessä, mikä varmasti helpottaisi sen saamista valmiiksi jo opiskeluaikana. Toisaalta, jos tilanne on edennyt jo siihen pisteeseen, että kaikki kurssit on suoritettu ja työpaikka tiedossa, olisi opiskelijan helpointa toteuttaa opinnäytetyönsä jo olemassa olevaa päiväkirjamaista mallia noudattaen.

Erilaisia oppimistyyliä ja työskentelytapoja on olemassa lukematon määrä ja siksi kouluilta vaaditaan koko ajan enemmän ja enemmän joustavuutta ja vaihtoehtoja. On tärkeää, että jokainen opiskelija voisi suunnitella ja toteuttaa opintonsa juuri itselleen luontevimmalla ja sopivimmalla tavalla. Perinteinen opinnäytetyö sopii hyvin opiskelijalle, joka keskittyy mielellään yhteen asiaan kerrallaan ja haluaa tehdä opinnäytetyönsä projektiluontoisesti, kerralla valmiiksi. Kaikille tällainen työskentelytapa ei kuitenkaan sovi, vaan joku toinen voi tuntea päiväkirjamaisen opinnäytetyön omaan työskentelyyn paremmin sopivaksi. Opiskelijalle, joka haluaa edetä työssään vähitellen, keräten tutkimusaineistoa sitä mukaa kun opinnot etenevät, ja jolle oppimispäiväkirjoille tyypillinen oman työskentelyn selostaminen ja tarkempi analysointi tuntuvat luontevalta, voi päiväkirjamainen malli sopia paremmin. Se antaa uutena vaihtoeh-

tona myös enemmän tilaa opiskelijan omalle luovuudelle ja uusille näkemyksille, sekä lisää Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun tarjonnan monipuolisuutta.

Merikapteenien ja merenkulun insinöörien koulutukselle ominaista on opintojen jaksottuminen lähiopetuksen, työharjoitteluiden ja niiden väliin jäävien vapaajaksojen mukaan. Joskus harjoittelupaikkaa voi joutua odottamaan useamman viikon kerrallaan, jolloin vapaajaksoa on vaikea hyödyntää opintojen edistämiseksi. Päiväkirjamainen opinnäytetyö voisi olla ratkaisu myös tähän ongelmaan, koska sen voisi ottaa työn alle aina silloin, kun sen tekemiseen on aikaa.

Myös opinnäytetyön aiheen valitseminen tuottaa joillekin opiskelijoille suuria hankaluuksia. Aiheen miettimiseen ja valintaan saattaa usein kulua monta kuukautta, mikä erityisesti opintojen loppuvaiheessa vaikuttaa suoraan valmistuspäivän viivästymiseen. Päiväkirjamaisen opinnäytetyön aiheen valinta tapahtuisi jo toisena opiskeluvuotena, jolloin se ei vaikuttaisi niin suoraan valmistumisajankohdan siirtymiseen.

Viime aikoina on käyty keskustelua siitä, etteivät yliopisto-opiskelijat saa graduun valmiiksi, koska gradu on niin irrallinen muihin yliopisto-opintoihin nähden (Moilanen & Rähä 2018, C12). Sama tunne voi tulla myös korkeakouluopiskelijalle, kun kaikki kurssit on suoritettu ja opinnäytetyön aihe valittu, eikä oikein tiedä, mistä työn tekeminen pitäisi aloittaa. Päiväkirjamaista opinnäytetyötä voisi viedä eteenpäin opintojen ohella. Mikäli merenkulun insinööriopiskelijan aiheena olisi esimerkiksi oman aluksen suunnittelu, hän voisi valita ja suunnitella aluksensa putkistojärjestelmän suoritettuaan Laivan putkistojärjestelmät -kurssin ja edetä myöhemmin sähköjen ja muun laivatekniikan suunnitteluun, kunhan näitä aiheita käsittelevät kurssit alkavat. Vastaavasti eteneminen olisi mahdollista myös merikapteenin opinnoissa, jos opiskelija perehtyisi esimerkiksi navigointilaitteisiin laite kerrallaan sitä mukaa, kun mm. navigointilaitte-, tutka- tai ECDIS-kurssit alkavat.

5 PÄIVÄKIRJAMAISEN OPINNÄYTETYÖN KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

5.1 Työn rakenne

Päiväkirjamainen opinnäytetyö tarjoaa lukemattomia eri toteutusmahdollisuuksia. Yksi toteutustapa on jo aiemmin esitelty Haaga-Heliasta lähtöisin oleva päiväkirjamuotoinen opinnäytetyömalli, joka sopii hyvin opiskelijalle, joka on jo opiskeluaikana saanut alansa töitä. Merenkulkualalla kahdeksan viikon yhtäjaksoisia työvuoroja on hyvin harvoin, joten päiväkirjaraportointi pitäisi aikatauluttaa hieman uudella tavalla. Muilta osin olemassa oleva päiväkirjamalli voisi mahdollisesti soveltua sellaisenaan myös merenkulkualan opiskelijoiden käyttöön.

Tällä hetkellä merenkulkualan työllistymistilanne on hieman hankala erityisesti kansipuolella, minkä vuoksi läheskään kaikki merenkulunopiskelijat eivät pääse alan töihin vielä opiskeluaikana. Siksi päiväkirjamainen opinnäytetyömalli pitäisi saada sovellettua myös aktiivisesti opiskelevien opiskelijoiden käyttöön. Seuraavaksi on esiteltynä päiväkirjamainen opinnäytetyö sovellettuna nimenomaan aktiivisesti opiskeleville opiskelijoille sopivaksi.

Päiväkirjamainen opinnäytetyö olisi tarkoitus aloittaa toisena opiskeluvuotena, mieluiten jo syyslukukaudella ja sitä tehtäisiin opintojen rinnalla viimeiseen opiskelulukukauteen asti. Opiskelija valitsisi jonkin itseään kiinnostavan aihekokonaisuuden tai näkökulman, jonka ympärille koko työ perustuisi. On tärkeää, että opinnäytetyössä on alusta loppuun jokin työtä yhdistävä punainen lanka, jotta sen voidaan katsoa täyttävän opinnäytetyön määritelmän.

Päiväkirjamaisen opinnäytetyön punaiseksi langaksi on paljon erilaisia vaihtoehtoja. Aiheeksi voisi merikapteeninlinjan opiskelijalla valikoitua esimerkiksi aiemmin mainittu navigointilaitteisiin perehtyminen tai miehistön jäsenen vastuun kasvaminen matkalla harjoittelijasta aluksen päälliköksi. Merenkulun insinööriinjalla vastaava aihe voisi olla oman aluksen suunnittelu.

Toisaalta päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön punaisena lankana voisi olla jokin mielenkiintoinen näkökulma, jonka kautta koko opinnäytetyön kirjoittaminen tapahtuisi. Valittu näkökulma voisi olla esimerkiksi ajankohtaisen ilmiön

seuraaminen siitä tehtyjen uutisten ja lehtiartikkelien kautta tai jonkin laivalla työskentelyyn liittyvän aiheen tarkastelu naisnäkökulmasta. Esimerkkiaiheita eri tyyppisistä päiväkirjamaisista opinnäytetöistä on käsitelty tarkemmin tutkimuksen loppupuolella ja niiden eri työvaiheita havainnollistettu erillisessä taulukossa (liite 2).

Aihetta valitessa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että työssä on jokin tutkimus- tai kehitysnäkökulma, eikä ainoastaan selosteta jo olemassa olevaa tietoa, koska se ei ole opinnäytetyön varsinainen tavoite. Toki opinnäytetyössä on perehdyttävä aihetta käsittelevään kirjallisuuteen ja jo olemassa oleviin faktoihin, mutta jotta opinnäytetyölle asetetut vaatimukset täyttyisivät, työhön pitää sisältyä myös opiskelijan omaa analysointia, ideointia ja syvällisempää pohdintaa, sekä johtopäätöksiä.

Aiheen tai näkökulman valittuaan opiskelija tekisi opinnäytetyötä omaan tahtiin, sitä mukaa kun hänellä on aikaa mm. lähiopetuksen ja harjoitteluiden väliin jäävien vapaajaksojen puitteissa. Koko ajan työn edetessä opiskelija kirjoittaisi työtään kokoavaa oppimispäiväkirjaa, jossa hän selvittäisi aiheenvalintaa, työn kulkua ja etenemistä sekä vastaan tulleita ongelmia ja kysymyksiä, kuten myös onnistumisia ja oivalluksia. Päiväkirjamaista opinnäytetyötä olisi tarkoitus kirjoittaa kahtena erillisenä dokumenttina, joista toinen muodostaisi varsinaisen tutkimus- tai selvitystyöosuuden ja toinen koostuisi päiväkirjatekstistä.

Päiväkirjamaista opinnäytetyötä olisi helppo porrastaa eri vaiheisiin, jolloin sen tekemisessä voisi edetä vaihe kerrallaan, silloin kun ylimääräistä aikaa on. Miehistön jäsenen vastuita käsittelevän opinnäytetyön voisi jakaa esimerkiksi neljään vaiheeseen. Tällöin yksi vaihe vastaisi noin kahden ja puolen viikon täysipäiväistä työskentelyä. Omaa alusta suunnitellessa tai lehtiartikkeli näkökulmasta kirjoitettaessa vaiheita voisi olla paljon enemmän, esimerkiksi 8–10, jolloin opinnäytetyöhön käytettävä työ määrä jakautuisi vieläkin pienempiin palasiin.

Päiväkirjamaisen opinnäytetyön toteutusaikataulun suunnittelussa pitää huomioida se, että merenkulun opintoihin sisältyvien vapaajaksojen ajankohtia on vaikea ennustaa etukäteen. Siksi aikataulua ei kannata suunnitella liian tar-

kasti, vaan esimerkiksi syys- ja kevätlukukausittain. Työn suunnittelussa kannattaa ottaa huomioon myös opinnäytetyön aihetta käsittelevien kurssien ajankohdat. Perämiehen tehtävistä ja vastuista on hankala kirjoittaa, jos koulussa on käsitelty vasta pelastautumista ja aluksen kunnossapitoa.

Päiväkirjamuotoiselle opinnäytetyöprojektille valittaisiin perinteisen opinnäytetyön tapaan yksi ohjaava opettaja, jonka kanssa opiskelija keskustelisi säännöllisesti työn etenemisestä ja voisi tarvittaessa pyytää apua eteen tulleiden ongelmakohtien ja kysymysten ratkaisemisessa. Ohjaajan tarkoitus olisi tukea opiskelijaa sekä varsinaisen tutkimustyön toteuttamisessa ja kirjoittamisessa että oppimispäiväkirjan pitämisessä. Ohjaajan tulisi ohjata opinnäytetyöprosessia niin, että opiskelija pystyisi kehittämään itseään ja opinnäytetyötään nousujohteisesti alusta loppuun saakka.

Päiväkirjamaisen opinnäytetyön tekeminen parityönä ei onnistuisi yhtä helposti kuin perinteisen opinnäytetyön tekeminen. Ongelmaksi parityön tekemiselle voisi nousta mm. opiskelijoiden eri opiskelutahti, jota voisi olla vaikea enustaa opintojen alkuvaiheessa. Myös molempien mielestä kiinnostavan aiheen löytäminen sekä sitoutuminen monta vuotta kestävään yhteistyöhön voisivat hankaloittaa päiväkirjamaisen opinnäytetyön tekemistä parin kanssa. Periaatteessa päiväkirjamaisen opinnäytetyön voisi kuitenkin toteuttaa myös parityönä, mikäli kaikki edellä mainitut haasteet saataisiin ratkaistua. Opiskelijat voisivat esimerkiksi jakaa työn osiot puoliksi ja kumpikin hoitaisi oman osuutensa tutkimustyöstä. Sitä mukaa kun osiot valmistuisivat, opiskelijat kokoaisivat ne pala kerrallaan yhdeksi sujuvaksi opinnäytetyöksi. Työprosessin aikana molemmat opiskelijat kirjoittaisivat omaa oppimispäiväkirjaa, jossa he käsitelisivät omaa työskentelyään, mutta myös yhteistyön onnistumista.

5.2 Päiväkirjaosuus

Pelkästään päiväkirjamaisen opinnäytetyön nimestä voi jo päätellä, että työn tekemiseen liittyisi hyvin olennaisesti päiväkirjan kirjoittaminen. Tässä tapauksessa puhuttaisiin oppimispäiväkirjasta, jonka kirjoittamisen opiskelija aloittaisi heti päiväkirjamuotoisen opinnäytetyöprosessin alussa, oikeastaan jo ennen kuin varsinaista tutkimustyötä olisi edes aloitettu.

Opiskelija aloittaisi päiväkirjan kirjoittamisen sillä, että hän esittelisi opinnäytetyönsä aiheen ja perustelisi, miksi hän on sen valinnut. Työlle tulisi jo tässä vaiheessa suunnitella toteutusaikataulu, eli opiskelija määrittäisi työssään ajankohdan, jolloin aikoo saada sen valmiiksi. Lisäksi opiskelija kertoisi opinnäytetyönsä tavoitteista ja toteutusprosessista. Mm. miten hän aikoo työnsä toteuttaa, kuinka moneen vaiheeseen työ jakautuisi, minkä tyyppisistä asioista työ koostuisi ja minkälaisia tutkimus- ja tiedonhakumenetelmiä hän työssään käyttäisi.

Työn varsinaisessa toteutusvaiheessa opiskelija selostaisi oppimispäiväkirjassa kaiken olennaisen mitä opinnäytetyöprosessin aikana tapahtuisi. Raportoitavia tapahtumia olisivat mm. haastattelut, tapaamiset tai muut yhteydenotot esim. alan ammattilaisten kanssa, työtä tehdessä vastaan tulleet ahaa-elämykset tai umpikujatilanteet, mahdolliset ratkaisut joihinkin aikaisempiin umpikujatilanteisiin, tapaamiset ohjaavan opettajan kanssa sekä tapaamisissa esiin tulleet keuhut, kehitysideat ja lisäkysymykset.

Päiväkirjaa olisi tarkoitus kirjoittaa säännöllisesti aina sitä mukaa kun opinnäytetyö etenee. Silloin kun opiskelijalla olisi aikaa kirjoittaa opinnäytetyötään aktiivisesti, myös päiväkirjan kirjoittaminen olisi lähes päivittäistä. Silloin kun ylimääräistä aikaa olisi vähemmän, eikä opinnäytetyö etenisi juuri lainkaan, ei myöskään päiväkirjaa tarvitsisi kirjoittaa yhtä tiiviisti.

Vaikka opinnot olisivat juuri sellaisessa vaiheessa, ettei opinnäytetyön tekemiseen jäisi aikaa, voisi aiheeseen liittyviä ajatuksia kirjata ylös päiväkirjan avulla. Tällöin ne eivät unohtuisi, vaan jäisivät muistiin seuraavaa kirjoituskertaa varten. Opinnäytetyöhön liittyviä ajatuksia saattaisi nousta esiin esimerkiksi koulussa oppitunneilla, joilla käsiteltäisiin jotakin opinnäytetyöhön liittyvää aihetta tai vaikka harjoittelussa ollessa, jos pääsisi osallistumaan esimerkiksi ECDIS-laitteen päivitykseen ja päiväkirjamaisen opinnäytetyön aiheena olisi erilaisten karttajärjestelmien vertailu.

Päiväkirjan kirjoittamisen tulisi tapahtua kokonaan erillään varsinaisesta tutkimus- tai selvitystyöstä. Vaivattominta päiväkirjan kirjoittaminen olisi luultavasti tietokoneella, jolloin tekstin muokkaaminen olisi helpompaa, vaikka päiväkirja-

merkintöjä ei olisikaan tarkoitus korjailla enää jälkikäteen. Päiväkirjaa tulisi kirjoittaa pääsääntöisesti kokonaisin lausein, jotta sen sisältö pysyisi mahdollisimman selkeänä ja ulkopuoliselle helppolukuisena. Toki tekstin seassa voisi tarvittaessa käyttää myös asialistoja sekä mahdollisesti kuvia tai jopa videoita. Tärkeintä olisi, että päiväkirja toisi mahdollisimman hyvin esiin kirjoittajansa persoonallisuuden sekä hänen ajatuksensa, kokemuksensa ja kehityksensä opinnäytetyöprosessin aikana.

Oppimispäiväkirjan kirjoittamisesta olisi eniten hyötyä opiskelijalle itselleen. Oppimispäiväkirjaa kirjoittaessa opiskelijalla olisi mahdollisuus ymmärtää ja sisäistää käsittelemiään asiakokonaisuuksia paremmin, kun hän vielä erikseen arvioisi ja pohdiskelisi omaa työskentelyään. Oppimispäiväkirjan avulla opiskelijan olisi myös helpompi seurata oppimistaan ja huomata oma kehityksensä opintojensa edetessä. (Lindblom-Ylänne & Nevgi 2007, 326, 328.)

Oppimispäiväkirjan tekemiseen liittyisi totta kai myös haasteita. Mikäli oppimispäiväkirjan tekoon ei olisi annettu riittävän selkeitä ohjeita, voisi monen opiskelijan motivaatio sen kirjoittamista kohtaan loppua kesken. Siksi olisikin tärkeää kehittää toimivat ohjeet kirjoittamisen tueksi, kuitenkin niin, etteivät ne liikaa rajoittaisi opiskelijan omaa luovuutta. Kun opiskelijalla olisi oppimispäiväkirjan kirjoitusperiaatteet hyvin selvillä, olisi sen kirjoittaminen mielekästä ja vaivatonta. Silloin oppimispäiväkirjan kirjoittaminen olisi helppo tehdä samaan tahtiin työn edistymisen kanssa, kun työn eri vaiheet ja toteutuksen tarkemmat yksityiskohdat olisivat tuoreessa muistissa.

Myös opiskelijoiden motivointi oppimispäiväkirjan tekoon olisi tärkeää. Siksi työn ohjaavan opettajan tulisi korostaa oppimispäiväkirjan kirjoittamisesta opiskelijalle itselleen saamaa hyötyä. Tällaisia hyötyjä olisivat mm. opiskelijan tieteellisen ajattelun ja itsearviointitaitojen kehittyminen, huomion kiinnittäminen myös oppimisprosessiin pelkän lopputuloksen sijaan, sekä omissa tiedoissa olevien aukkojen huomaaminen ja tiedostaminen. (Mts. 352.)

5.3 Päiväkirjamaisen opinnäytetyön ohjaus

Päiväkirjamaisen opinnäytetyön ohjaajaksi nimettäisiin yksi korkeakouluopettaja, jolla on parhaiten osaamista opinnäytetyön käsittelemästä aiheesta, aivan kuten perinteiselle opinnäytetyölle ohjaavaa opettajaa valittaessa. Vaikka päiväkirjamainen opinnäytetyö on laaja ja pitkäaikainen projekti, on hyvä, että ohjaavia opettajia on vain yksi. Monen ohjaajan kanssa ongelmaksi voisi helposti muodostua ohjaajien erilaiset vaatimukset ja näkemykset työn toteuttamisesta, jolloin opiskelijan saama ohjaus saattaisi vain hankaloittaa opinnäytetyön tekemistä.

Opinnäytetyön ohjaajaksi nimetyn opettajan lisäksi opiskelijan tulisi tietysti saada tarvittaessa apua muiltakin opettajilta. Yksi ohjaaja ei ole kaikkien asioiden asiantuntija, vaan esimerkiksi itse kirjoitusprosessissa opiskelijan olisi hyvä saada ohjausta sellaiselta opettajalta, joka on erikoistunut nimenomaan viestintään ja kirjoittamiseen. Myös kielenopettajien neuvoille voi usein esiintyä tarvetta opinnäytetyöprosessin aikana. Esimerkiksi tätä opinnäytetyötä tehdessä koulumme opinnäytetyövastaavista on ollut suuri apu selvittäessä opinnäytetoille asetettuja määritelmiä ja vaatimuksia. Oli ohjaajia sitten yksi tai useampi, opiskelijan kannalta tärkeintä on se, että hän saa johdonmukaista ohjausta. Tämä puolestaan edellyttää sitä, että kaikilla työn ohjaukseen osallistuvilla osapuolilla on yhteinen näkemys työn toteuttamisesta ja ohjaamisesta ja että he voivat keskustella asioista keskenään, eivätkä pelkästään opiskelijan välityksellä.

Päiväkirjamaisen opinnäytetyön ohjauksella on merkittävä rooli erityisesti prosessin alkuvaiheessa, jolloin opiskelija olisi tärkeää saada hyvin motivoitua opinnäytetyön tekemiseen. Eteneminen aiheanalyysistä toimintasuunnitelman kirjoittamiseen on tärkeä vaihe koko opinnäytetyöprosessin kannalta ja siksi ohjaajan tulisi kannustaa opiskelijaa tekemään tämä vaihe kunnolla ja huolellisesti. Kun ohjaaja paneutuu hyvin tehtävänsä heti alusta alkaen, vältetään myös turhilta aiheen vaihtamisilta. (Airaksinen & Vilkkä 2013.)

Aiheanalyysivaiheessa olisi tärkeää päättää ja rajata päiväkirjamaisen opinnäytetyön aihe ja tavoitteet sekä varmistaa, että opinnäytetyön ohjaajalla ja

opiskelijalla on niiden osalta yhtenevät näkemykset. Päiväkirjamaista opinnäytetyötä tehdessä on tärkeää, että aihe on sellainen, että se kiinnostaa opiskelijaa vielä parin vuoden päästäkin. Opiskelijan on tarkoitus itse päättää opinnäytetyön aiheen rajaamisesta, tavoitteista sekä toteutusaikataulusta. Ohjaajan tehtävä on auttaa näissä asioissa mm. esittämällä kysymyksiä, jotka saavat opiskelijan itse pohtimaan ja punnitsemaan olemassa olevia vaihtoehtoja ja perustelevaan tekemiään valintoja.

Kun päiväkirjamainen opinnäytetyö on lähtenyt hyvin etenemään, vastuu opinnäytetyön etenemisestä suunnitellussa aikataulussa on opiskelijalla itsellään. Opiskelijan ja ohjaajan välisiä tapaamisia kannattaa pitää säännöllisin väliajoin. Päiväkirjamaista opinnäytetyötä tehdessä sopiva aikaväli voisi olla esimerkiksi puoli vuotta, jolloin opiskelija tekisi ohjaajan kanssa yleiskatsauksen siitä, miten työ on edennyt viimeisen puolen vuoden aikana ja kuinka hyvin suunnitellussa aikataulussa on pysytty. Myös päiväkirjan kirjoittamiseen tulisi ohjauksissa kiinnittää huomiota ja ohjaajan tulisi antaa palautetta, mikäli havaitsee päiväkirjan kirjoittamisessa puutteita tai selvää kehitystä. Myös mahdollisista kehitysideoista jatkon kannalta olisi varmasti opiskelijalle hyötyä.

Aina silloin, kun opiskelijalla on jonkin osion aktiivinen kirjoittaminen meneillään, tulisi tapaamisia ohjaajan kanssa pitää paljon useammin. Riippuen yhden osion tekemisen aikataulusta, ohjauspalavereja tulisi pitää vähintään kerran viikossa, mielellään useamminkin. Ohjaajaan yhteydessä oleminen olisi pääasiassa opiskelijan vastuulla, koska ohjaava opettaja ei voi tietää, milloin opiskelijalla on aikaa päiväkirjamaisen opinnäytetyön aktiiviseen kirjoittamiseen.

Ohjaustapahtumissa on tarkoitus tehdä koko ajan jonkinlaista tehdyn työn arviointia. On tärkeää, että opiskelija saa monipuolista ohjausta ja palautetta niin opinnäytetyönsä hyvistä kuin huonoistakin puolista, jotta hän pystyy jatkuvasti kehittämään itseään ja opinnäytetyötään parempaan suuntaan. Ohjauksissa ohjaajan tulisi painottaa samoja asioita, joihin opinnäytetöiden arvioinnissa kiinnitetään huomiota. Tällöin opiskelija osaisi keskittää huomionsa arvioinnin kannalta olennaisiin asioihin ja välttää epäolennaisten asioiden eteen tehtyä, työn lopputuloksen kannalta turhaa työtä. (Mt.)

Palautetta annettaessa ohjaajan tulisi kiinnittää huomiota siihen, miten hän palautteensa ilmaisee. Työssä havaitut puutteet tulisi tuoda esiin niiden kehittämisideoiden kautta ja perustelemalla, miten puutteellista kohtaa tulisi vahvistaa, jotta se tukisi paremmin kokonaisuutta ja työn tavoitteita. Opiskelija saattaa ottaa hyvin suoraan tai väärällä tavalla annetun palautteen liian henkilökohtaisesti, jolloin ohjaussuhde voi helposti kariutua. Riski ohjaussuhteen kariutumiseen ja opiskelijan motivaation katoamiseen on erityisen suuri silloin, jos opiskelija tuntee jo ennen ohjaukseen menemistä olevansa umpikujassa opinnäytetyönsä kanssa, eikä hänellä ole ohjauksen jälkeenkään kädessään muuta kuin lista korjattavista asioista ensi kertaa varten. (Mt.)

Päiväkirjamaisen opinnäytetyön alkuun saamisen jälkeen toinen ohjauksen kannalta erityisen tärkeä vaihe on opinnäytetyöprosessin loppupuolella, kun opiskelija on saanut ensimmäisen kokonaisen version opinnäytetyöstään valmiiksi. Tässä vaiheessa ohjaaja arvioi yhdessä opiskelijan kanssa, miten hyvin työ vastaa alkuperäisiä tavoitteita ja antaa mahdollisia kehitysideoita, jotta opiskelija voisi kehittää opinnäytetyötään vielä parempaan suuntaan. (Mt.)

Ohjaajan tulisi hyväksyä päiväkirjamaisen opinnäytetyön itse tutkimusosuus ja päiväkirjaosuus molemmat erikseen. Tutkimusosuus tulisi hyväksyä ennen opinnäytetyön esittämistä, ellei ohjaaja halua antaa opiskelijalle poikkeuslupaa esitellä vasta melkein valmista opinnäytetyötä. Päiväkirjamainen osuus puolestaan tulisi hyväksyä vasta viimeisenä ennen koko opinnäytetyön valmistamista, jolloin opiskelija ehtisi päiväkirjassaan käsitellä koko opinnäytetyöprojektin aiheen valinnasta opinnäytetyön esitysseminaarin jälkipohdintoihin.

Opinnäytetyöprosessin lopulla opiskelijat ovat usein jo tuskastuneita opinnäytetyön kirjoittamiseen ja loputtomaan viimeistelyyn ja heistä saattaa tuntua, ettei ohjaajalle riitä mikään, vaan omasta mielestä jo valmis opinnäytetyö tulee aina takaisin lisähuomautusten kera. Siksi opinnäytetyön ohjaajan tulisi saada opiskelija ymmärtämään se, että tekstiä voi hioa lähes loputtomiin, mutta varsinainen päätös opinnäytetyön valmistumisesta on opiskelijalla itsellään. Sen jälkeen, kun opinnäytetyön ohjaaja on katsonut työn täyttävän oppilaitoksen asettamat opinnäytetöiden vähimmäisvaatimukset, voi opiskelija jättää työnsä arvioitavaksi tuntiessaan sen olevan valmis ja loppuun asti viimeistely. (Mt.)

5.4 Päiväkirjamaisen opinnäytetyön esittäminen

Opinnäytetyön hyväksymisen edellytys on, että opiskelija esittelee opinnäytetyönsä suullisesti opinnäytetyöseminaarissa. Päiväkirjamaisen opinnäytetyön voisi esitellä hyvin samaan tapaan kuin perinteisen opinnäytetyön. Opinnäytetyöseminaarissa voi esitellä täysin valmiin opinnäytetyön tai ohjaajan suostumuksella vielä viimeistelyä vaille olevan opinnäytetyön, jonka opiskelija voi työstää valmiiksi seminaarissa saamiensa kommenttien perusteella. Päiväkirjamaisen opinnäytetyön esittäminen kannattaisi tehdä vasta silloin, kun varsinainen tutkimus tai kehitystyö ja sen dokumentointi on jo saatu valmiiksi. Sen sijaan päiväkirjaosuutta opiskelijan tulisi vielä jatkaa, jotta se kattaisi koko opinnäytetyöprosessin alusta loppuun, mukaan lukien myös esitysseminaarin.

Opinnäytetyöseminaarissa opiskelija pitää noin 15–20 minuutin mittaisen esityksen, jossa hän esittelee työnsä keskeisen sisällön ja perustelee työssä tekemiään valintoja. Päiväkirjamaista opinnäytetyötä esitellessä esitykseen voisi sisältyä myös varsinaisen opinnäytetyöprosessin kuvailua, mikä opiskelijan olisi helppo tehdä kirjoittamansa päiväkirjan pohjalta. Tarkoitus olisi esitellä työn kulkua vain sen olennaisilta osin, eikä selostaa jokaista päiväkirjamerkin-tää erikseen. Muuten esitys saattaa helposti venyä liian pitkäksi, muuttua sekavaksi tai ajautua ohi varsinaisesta aiheesta eli tutkimustyön esittelystä. Opiskelija havainnollistaisi esitystään esimerkiksi muutamista dioista koostuvalla PowerPoint-esityksellä, sekä mahdollisesti myös muilla tavoin, kuten videoilla, kuvilla tai kiertoon laitettavalla aineistolla.

Esityksestä tulisi käydä ilmi työn lähtökohdat ja mahdollinen toimeksianto sekä työn alussa työlle asetetut tavoitteet. Myös työssä käytetyt keskeiset lähteet ja niiden pohjalta muodostettu viitekehys sekä tutkimus-, aineiston keruu ja käsittelymenetelmät ovat esityksen olennaisia elementtejä. Lopuksi esityksessä tulisi tuoda esiin tutkimuksen tulokset sekä tutkimustulosten perusteella opiskelijan tekemät johtopäätökset. (Airaksinen & Vilkkä 2013.)

Lisäksi esitykseen voisi sisältyä poimintoja työskentelyprosessin etenemisestä. Mainitsemisen arvoisia asioita voisivat olla mm. kokonaisaika, joka tutkimustyöhön on kulunut, mielenkiintoiset henkilökontaktit, mahdollinen tutkimusaiheen muokkautuminen tutkimustyön aikana tai vaikka erityisen paljon

työtä vaatinut työvaihe. Esitys tulisi rakentaa niin, että päiväkirjasta poimitut asiat sulautuisivat hyvin osaksi muuta esitystä, jolloin siitä tulisi looginen ja sujuva kokonaisuus, jota katsojien olisi helppo seurata. Esimerkiksi tutkimustyöhön kuluneen ajan voisi mainita heti esityksen alussa, kun taas mielenkiintoisen henkilökontaktin voisi tuoda esiin samassa yhteydessä, kun kerrotaan asiasta, jonka tiimoilta kyseiseen henkilöön on otettu yhteyttä.

5.5 Päiväkirjamaisen opinnäytetyön arviointi

Päiväkirjamaisen opinnäytetyön tutkimus-/selvitystyön osuutta sekä sen esitellyä opinnäytetyöseminaarissa voisi hyvin arvioida Xamkin perinteisen opinnäytetyön arviointiperusteiden (liite 3) mukaisesti. Sen sijaan työn päiväkirjaosuutta tulisi arvioida hieman eri kriteerein. Olemassa olevissa arviointiperusteissa seitsemäntenä olevaa kohtaa ”opinnäytetyöprosessin hallinta” arvioitaessa voitaisiin kuitenkin ottaa huomioon päiväkirjamaisen opinnäytetyön molemmat osuudet.

Päiväkirjamaisen osion arvioinnissa voitaisiin kiinnittää huomiota päiväkirjamerkintöjen kattavuuteen ja laajuuteen. Muun muassa se, onko merkintöjä tehty säännöllisesti ja yhtä laajasti koko opinnäytetyöprosessin ajan, voisi olla arviointiin vaikuttava asia. Päiväkirjan perusteella olisi myös helppo arvioida miten hyvin opiskelijan työskentelytaidot ja ammatillisen kasvun kuvaus ovat kehittyneet kolme vuotta kestäneen raportoinnin aikana. Myös se, miten hyvin opiskelija on onnistunut itse ratkaisemaan vastaan tulleita ongelmatilanteita ja kuinka nopeasti hän on päässyt mahdollisten vastoinkäymisten jälkeen jatkaamaan työssään eteenpäin, olisivat arviointiin vaikuttavia asioita.

Päiväkirjamaista opinnäytetyötä arvioitaessa molemmat opinnäytetyön osiot käsiteltäisiin erikseen. Arvioinnin pääpaino olisi varsinaisessa tutkimus- tai kehitystyössä, jonka tulisi jo yksinään täyttää kaikki ammattikorkeakoulutason opinnäytetöille asetetut vaatimukset. Päiväkirjamaisen osuuden ei sen sijaan pitäisi sisältää mitään sellaisia AMK-tason opinnäytetöiltä vaadittuja elementtejä, joita ei tutkimustyöosuudessa tulisi esiin. Siksi päiväkirjamaisen osuuden arvioinnilla voisi olla pienempi painoarvo kuin teoriaosuuden arvioinnilla.

Molemmista osioista annettaisiin yksi yhteinen kokonaisarvosana, joka pääasiassa määräytyisi opinnäytetyön teoriaosan perusteella. Päiväkirjaosalla voisi olla teoriaosasta annettuun arvosanaan korottava tai laskeva vaikutus, mikäli päiväkirjaosuuden taso eroaisi huomattavasti teoriaosuudesta tai jos teoriaosuuden arvioinnissa jäätäisiin arpomaan kahden arvosanan välille. Näin päiväkirjamaisesta opinnäytetyöstä jäisi opiskelijan tutkintotodistukseen näkyviin vain yksi kokonaisarvosana.

Päiväkirjamaisen opinnäytetyön arvioinnissa voitaisiin hyödyntää painokertoimia, joita käytetään tälläkin hetkellä perinteisten opinnäytetöiden arvioinnissa. Xamkin opinnäytetyöohjeistuksessa sanotaan, että ”työn kokonaisarvosana määräytyy työn eri osien arvosanojen painokertoimien mukaan”. Päiväkirjamaisen opinnäytetyön arviointiin voitaisiin kehittää omat painokertoimet työn eri osuuksille, jolloin myös työn teoriaosuuden painoarvon kasvattaminen suhteessa päiväkirjaosuuteen olisi helppoa. Painokertoimia suunniteltaessa tulisi kiinnittää huomiota myös siihen, että opiskelijoiden tekemistä erityyppisistä opinnäytetöistä annetut arvosanat olisivat oikeudenmukaisia ja keskenään vertailukelpoisia.

5.6 Onko toisen vuoden opiskelija valmis aloittamaan opinnäytetyön?

Koska päiväkirjamainen opinnäytetyö olisi tarkoitus aloittaa jo toisen opintovuoden alussa ja perinteinen opinnäytetyö yleensä vasta opintojen loppupuolella, opiskelijan tulisi tehdä päätös opinnäytetyön toteuttamismallista jo hyvissä ajoin. Opinnäytetyön aiheen valitsemisen tulisi aina olla harkittu päätös, koska opinnäytetyöltä vaadittu noin 400 tunnin työmäärä on paljon helpompi ja mielekkäämpi tehdä sellaisen asian parissa, joka itseä kiinnostaa. Päiväkirjamaisesta opinnäytetyötä tehdessä valitun aiheen tulisi tuntua opiskelijasta kiinnostavalta vielä parin vuoden päästäkin.

Koska opinnäytetyön aloittamisen mahdollisuus aikaistuisi päiväkirjamaisen opinnäytetyömallin käyttöönoton myötä, täytyisi myös opiskelijoille pidettävä opinnäytetyöinfo pitää nykyistä aikaisemmin. Opinnäytetyöinfon tarkoitus on kertoa opiskelijoille opinnäytetyön vaatimuksista, sisällöstä ja koko opinnäytetyöprosessista. Sopiva ajankohta ensimmäisen opinnäytetyöinfon pitämiseen

voisi olla esimerkiksi heti toisen opiskeluvuoden alussa. Tällöin opiskelijat olisivat riittävän ajoissa tietoisia tarjolla olevista opinnäytetyövaihtoehdoista ja he pystyisivät valitsemaan niistä itselleen ja omaan tilanteeseensa parhaiten sopivan. Samalla he pystyisivät aloittamaan myös opinnäytetyön aiheen ja aikataulun suunnittelemisen.

Erityisesti silloin, jos opiskelijalla ei toisen opiskeluvuoden syksyllä ole vielä minkäänlaista käsitystä opinnäytetyönsä aiheesta, voi perinteinen opinnäytetyömalli tuntua houkuttelevammalta vaihtoehdolta, koska sen avulla päätöstä opinnäytetyön aiheesta voi siirtää kauemmas tulevaisuuteen. Joku toinen opiskelija puolestaan voi olla erityisen kiinnostunut jostakin aiheesta jo kouluun tullessaan tai saattaa törmätä sellaiseen esimerkiksi ensimmäisessä kauppalaivaharjoittelussaan. Tällöin on hyvin mahdollista, että opiskelijan innostus opinnäytetyön tekoon herää jo opintojen alkupuolella, jolloin päiväkirjamainen opinnäytetyö voisi olla juuri tällaiselle opiskelijalle parhaiten sopiva vaihtoehto.

Kysymykseen, onko toisen vuoden opiskelija valmis aloittamaan opinnäytetyön, ei voida löytää yksiselitteistä vastausta. Päiväkirjamaisesta opinnäytetyötä aloitettaessa opiskelijan valmius on eniten kiinni hänen omasta henkisestä valmiudestaan ryhtyä monta vuotta kestäväan opinnäytetyöprosessiin. Henkinen valmius voi vaihdella eri opiskelijoiden kesken, riippuen mm. heidän omasta persoonastaan sekä aikaisemmasta koulutuksesta ja työkokemuksesta. Sen sijaan päiväkirjamaisen opinnäytetyön aloittamiseen vaadittava ammatillisen osaamisen taso on jo toisen vuoden opiskelijalla riittävä, koska päiväkirjamaisen opinnäytetyön tarkoitus on olla samalla myös oppimisprosessi.

Mitä myöhemmäksi opinnäytetyön aiheen valitseminen ja sen seurauksena opinnäytetyön aloittaminen siirtyy, sitä todennäköisempää on, ettei opinnäytetyö tule valmiiksi suunnitellussa opiskeluaikataulussa. Opinnäytetyön aloittamisen viivästyessä, helposti myös opiskelijan kokema henkinen paine työn aloittamiseen kasvaa. Mitä aikaisemmassa vaiheessa opiskelija saa opinnäytetyönsä alulle, sitä vähemmän se aiheuttaa ylimääräistä stressiä opintojen loppupuolella. Juuri näitä asioita pystyttäisiin ehkäisemään hyvissä ajoin pidetyillä opinnäytetyöinfoilla.

5.7 Esimerkkejä päiväkirjamaisen opinnäytetyön aiheeksi

5.7.1 Miehistön jäsenen vastuun kasvaminen matkalla harjoittelijasta aluksen päälliköksi

Päiväkirjamaisen opinnäytetyön aiheeksi sopiva aihekokonaisuus voisi olla merikapteeni-linjan opiskelijalla esimerkiksi miehistön jäsenen vastuun kasvaminen matkalla harjoittelijasta aluksen päälliköksi. Ensimmäisessä harjoittelussa oltuaan opiskelija voisi aloittaa opinnäytetyöprosessinsa kirjoittamalla kokemuksistaan harjoittelijana. Opinnäytetyössä käsiteltäviä aiheita voisivat olla mm. työtehtävien laadun kuvaus, onko niitä tehty yksin vai yhdessä esim. toisen harjoittelijan tai miehistön jäsenen kanssa ja kuinka suuri henkilökohtainen vastuu työntekoon on liittynyt.

Myöhemmässä vaiheessa opiskelija saattaisi saada puolimatruusin töitä tai muussa tapauksessa seuraisi harjoittelijana puolimatruusin työtä aluksella ja kirjoittaisi kokemuksiansa ja havaintojensa perusteella puolimatruusin vastuista. Tässä vaiheessa vastuiden pohdinta kulkisi hyvin saman kaavan mukaan kuin harjoittelijan vastuita käsiteltäessä, mutta sen lisäksi opiskelija keskittyisi myös siihen, kuinka paljon työtehtävien laatu ja vastuun määrä ovat kehittyneet siirryttäessä harjoittelijasta palkallisessa työssä olevaksi puolimatruusiksi.

Perämiesharjoittelussa opiskelija pääsee hyvin tiiviisti seuraamaan perämiehen päivittäistä työtä ja mahdollisesti myös itse osallistumaan mm. aluksen lastaukseen, komentosiltavahdinpitoon, säännöllisten laitetarkastusten tekoon ja erilaisten miehistölle pidettävien harjoitusten suunnitteluun. Perämiesharjoittelun pohjalta opiskelija pystyisi hyvin arvioimaan perämiehen työhön liittyviä vastuita ja harjoittelussa ollessaan mahdollisesti myös haastattelemaan perämiehiä heidän omista kokemuksistaan koskien työn vastuullisuutta.

Viimeiseen opiskeluvuoteen mennessä opiskelijalla pitäisi olla yhteensä jo lähes vuoden verran kokemusta erityyppisiltä aluksilta sekä jonkinlainen käsitys aluksilla toimineiden päälliköiden työskentelystä. Myös kaikkien päällikön teh-

täviä, vastuita ja velvollisuuksia käsittelevien kurssien pitäisi alkaa olla pikkuhiljaa suoritettu. Kaiken merikapteeniopintojen aikana oppimansa tiedon perusteella opiskelija voisi edetä opinnäytetyössään käsittelemään päällikön työtä ja sen myötä kasvavia vastuita. Myös päällikön vastuiden määrän ja kehittymisen vertailu suhteessa kaikkien aiemmin käsiteltyjen miehistön jäsenten vastuisiin olisi olennaista.

5.7.2 Oman aluksen suunnittelu

Merenkulun insinööriopiskelijan päiväkirjamaisen opinnäytetyön aihe voisi olla esimerkiksi oman aluksen suunnittelu. Ensimmäisen kerran ajatus oman aluksen suunnittelusta opintojen aikana heräsi esiin jo lähes viisitoista vuotta sitten, jolloin Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu toimi vielä nimellä Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Idea lähti liikkeelle koulumme nykyisen merenkulun koulutusjohtajan toimesta ja sen tarkoituksena oli kasvattaa opiskelijoiden opiskelumotivaatiota, sekä auttaa hahmottamaan paremmin toisistaan irrallisten kurssien muodostamaa kokonaiskuvaa.

Oman aluksen suunnittelun ei alun perin ollut tarkoitus olla opinnäytetyön korvike, vaan laaja-alainen opintoihin sisältyvä harjoitustyö, jonka kaikki merenkulun opiskelijat olisivat tehneet. Harjoitustyön osat olisi ollut tarkoitus koota opintojen lopulla opiskelijan omaa osaamista esitteleväksi portfolioiksi. Jostakin syystä hyvin suunniteltua ideaa opiskelijoiden asiantuntijuutta kehittävstä harjoitustyöstä ei kuitenkaan koskaan otettu kunnolla käyttöön. Siitä huolimatta, ettei ajatus oman aluksen suunnittelusta ollut alun perin tarkoitettu tehtäväksi opinnäytetyönä, se voisi hyvin olla toteutettavissa opinnäytteenä päiväkirjamaisen opinnäytetyömallin muodossa.

Valitessaan päiväkirjamaisen opinnäytetyön aiheeksi oman aluksen suunnittelun, opiskelija valitsisi ensin itselleen jonkin alustyypin ja suunnittelisi sen ulkoiset mitat. Merenkulun insinööriopintoihin sisältyy ensimmäisenä vuonna mm. laivakoneisto-, dieselmoottori- ja putkistojärjestelmäkursseja, joiden perusteella opiskelija pystyisi toisena opiskeluvuotena suunnittelemaan aluksensa kuljetuskoneiston sekä joitakin putkistoja.

Toisen ja kolmannen lukuvuoden aikana merenkulun insinööriopiskelijat pe-rehtyvät laiva- ja käyttötekniikkaan vahtikonemestarisalla, jolloin heillä olisi valmiudet suunnitella esimerkiksi aluksensa kattilalaitokset sekä putkistoihin ja niiden käyttötarkoituksiin sopivat pumput. Kolmannen vuoden opintosuunnitelmaan sisältyy paljon myös sähkötekniikan ja elektroniikan opintoja, mikä mahdollistaisi myös aluksen sähköjen suunnittelun aloittamisen. Tähän tapaan opintojen ja kurssien edetessä opiskelija pystyisi vähitellen suunnittelemaan itselleen kokonaisen aluksen.

Neljännän vuoden syksyllä merenkulun insinöörien opetussuunnitelmassa on vielä mm. sähkötekniikan, sekä laiva- ja käyttötekniikan syventäviä kursseja, joiden myötä opiskelija voisi vielä halutessaan hienosäätää jo tekemiään sähkö- ja käyttötekniikka suunnitelmia, sekä viimeistellä työnsä muiltakin osin valmiiksi. Koko opinnäytetyöprosessin ajan aluksen suunnittelussa voisi hyödyntää lähiopetuksen lisäksi myös eri aluksilla suoritettuja koneharjoitteluita sekä niissä opittuja asioita ja mahdollisesti tehtyjä miehistön haastatteluja sekä aluksilta löytyviä dokumentteja, kuten laitemanuaaleja tai huoltokirjoja.

5.7.3 Päiväkirjamainen opinnäytetyö lehtiartikkelinäkökulmasta

Hyvä esimerkki mielenkiintoisesta näkökulmasta, joka kasaisi koko päiväkirjamaisen opinnäytetyön yhdeksi kokonaisuudeksi voisi olla jonkin asian tai ajan-kohtaisen ilmiön seuraaminen lehtiartikkelien kautta. Tällainen ajankohtainen aihe voisi olla esimerkiksi automatisoidut miehittämättömät alukset. Opinnäytetyön ideana olisi seurata, tutkia ja analysoida aiheesta julkaistavia uutisia ja lehtiartikkeleita.

Aihetta käsittelevässä opinnäytetyössä opiskelija voisi käsitellä mm. seuraavia asioita. Mistä aiheeseen liittyvästä asiasta tai ilmiöstä milloinkin kirjoitetaan ja uutisoidaan? Missä eri medioissa ja lehdissä artikkelit ja uutiset esiintyvät: merenkulkualan lehdissä vai yleisissä medioissa, kuten Helsingin Sanomissa tai MTV3-kanavan Kymmenen uutisissa? Miten aiheesta uutisointi muuttuu muuttaman vuoden kuluessa ja mitä uusia oivalluksia ja havaintoja tutkittavan ilmiön kehittämisessä tapahtuu?

6 PÄIVÄKIRJAMAINEN OPINNÄYTETYÖ TOIMEKSIANTONA TAI HARJOITTELUN RAPORTOINNIN VÄLINEENÄ

6.1 Päiväkirjamaisen opinnäytetyön tekeminen toimeksiantotyönä

Xamkin vaatimus on, että opinnäytetyöt tulisi aina tehdä jonkin alalla toimivan yrityksen tai organisaation tilaamana, eli toimeksiantona. Toimeksiannosta sovitaan aina toimeksiantajan ja koulun kanssa jo ennen opinnäytetyöprojektin aloittamista, jolloin määritellään, millaisia tuloksia opinnäytetyöllä haetaan ja mihin tarkoituksiin niitä käytetään. Paras mahdollinen tilanne on silloin, jos toimeksiantaja varta vasten ehdottaa opiskelijalle jotakin opinnäytetyön aiheeksi sopivaa tutkimus- tai kehitystyötä, josta olisi olennaista hyötyä toimeksiantaja-organisaation toiminnalle.

Päiväkirjamaisen opinnäytetyön tekeminen toimeksiantona olisi mahdollista, mutta ei välttämätöntä. Päiväkirjamaisen opinnäytetyön ensisijainen tavoite olisi opiskelijan oma ammatillinen kasvu ja kehittyminen, eivätkä ulkopuolisen toimeksiantajan asettamat tavoitteet aina välttämättä tukisi tätä tarkoitusta. Toki siinä tapauksessa, jos mielenkiintoinen toimeksianto olisi tarjolla ja toimeksiantaja olisi varmasti tietoinen siitä, että opinnäytetyöprojektissa tulisi kestämään mahdollisesti jopa kolme vuotta, myös päiväkirjamaisen opinnäytetyön tekeminen tilaustyönä olisi mahdollista.

Usein tilanne saattaa kuitenkin olla sellainen, ettei toista lukuvuotta aloittelevalla opiskelijalla ole vielä kontakteja alan organisaatioihin. Tällöin myös sopivan toimeksiannon löytäminen saattaa olla hankalaa. Toisinaan myös päiväkirjamaisen opinnäytetyöprojektin pitkä kesto saattaa vähentää organisaatioiden kiinnostusta tutkimus- tai kehitystyön teettämiseen opiskelijalla. Ajankoh- taista aihetta tutkittaessa tutkimustuloksia olisi hyvä saada mahdollisimman pian, ettei yrityksen kilpailijat ja mahdollisesti koko tutkittava ilmiö mene ohi ennen aikojaan. Toisaalta toimeksiantoa tarjoava yritys saattaisi nimenomaan kaivata jonkin asian tai ilmiön pitkäaikaisempaa kehityksen seurantaa tai tulkintaa, jolloin päiväkirjamainen toteutusmuoto voisi palvella toimeksiantajaa perinteistä opinnäytetyömallia paremmin.

Xamkin linjaus opinnäytetyön toimeksiannon pakollisuudesta hankaloittaisi huomattavasti päiväkirjamaisen opinnäytetyömallin käyttöönottoa. Kuten jo edellä todettiin, toimeksiannon saaminen voi olla vaikeaa opinnäytetyöprosessin pitkän keston sekä opiskelijoiden vähäisten merenkulkualan kontaktien vuoksi. Kyse on kuitenkin vain Xamkin omasta linjauksesta, eikä mikään laki tai ulkopuolinen taho vaadi, että opinnäytetyön tekeminen toimeksiantona olisi välttämätöntä. Muissa ammattikorkeakouluissa päiväkirjamaisen opinnäytetyön tekeminen on mahdollista ilman toimeksiantoa ja sitä pidetään jopa suositeltavana, jotta opiskelijan oma ammatillinen kasvu ja kehittyminen olisivat ensisijalla. Päiväkirjamaisten opinnäytetöiden aiheiden keksiminen ja alkuun saaminen helpottuisivat huomattavasti, mikäli Xamk pystyisi joustamaan toimeksiannon pakollisuudesta päiväkirjamaisissa opinnäytetöissä.

6.2 Työharjoittelun raportoinnin liittämisen mahdollisuus osaksi päiväkirjamaista opinnäytetyötä

Vuonna 2016 tai sen jälkeen opintonsa aloittaneet merenkulun opiskelijat kirjoittavat jokaisesta kauppalaivaharjoittelustaan harjoitteluraportin, jonka he palauttavat harjoittelun päätyttyä koululle muun palautemateriaalin mukana. Raportoinnin tarkoitus on auttaa opiskelijaa hahmottamaan työharjoittelun sisältö yhtenä kokonaisuutena sekä osoittaa opiskelijan aktiivista asennoitumista työhön. Lisäksi raportit antavat tietoa siitä, kuinka hyvin kauppalaivaharjoittelun järjestämisessä on onnistuttu.

Raportissa on tarkoitus kertoa ensin perustiedot harjoittelupaikasta ja itse harjoittelusta. Olennaisia tietoja ovat mm. harjoittelulaivan alustyyppi ja liikennöintialue, harjoittelun tavoitteet ja kesto, opiskelijan koulutus työhön sekä toiminta osana työyhteisöä. Alun esittelyä seuraa analyysivaihe, jossa opiskelija kuvaillee työtehtäviään tarkemmin ja arvioi omaa oppimistaan sekä työtehtävien laatua suhteessa harjoittelun tarkoitukseen. Viimeisenä olevassa arviointivaiheessa opiskelija arvioi omaa kehitystään harjoittelun aikana sekä harjoittelun onnistumista kokonaisuutena. Lisäksi hän tuo esiin mahdollisia korjausehdotuksia ja kehitysmahdollisuuksia sekä arvioi harjoittelusta saatua hyötyä oman ammattitaitonsa kehittymisen kannalta. Arviointivaiheessa opiskelijan tulisi myös pohtia harjoittelun vaikutuksia hänen käsitykseensä oman alan valinnasta.

Päiväkirjamaista opinnäytetyömallia suunniteltaessa heräsi esiin ajatus, voitaisiinko työharjoittelun raportointi liittää osaksi päiväkirjamaista opinnäytetyötä. Tällöin harjoitteluraportit tulisi koottua yhteen pakettiin irrallisten palautusten sijaan ja niiden muodostama kokonaisuus olisi helpompi hahmottaa. Samalla työharjoittelun raportointi tulisi kiinteämmäksi osaksi muita opintoja sekä opiskelijan koko opiskeluajan kestävästä oppimisprosessista.

Valtioneuvoston ammattikorkeakouluja käsittelevän asetuksen 1129/2014 toisessa pykälässä ammattikorkeakouluopintoihin kuuluva ammattitaitoa edistävää harjoittelu ja opinnäytetyö on määritelty toisistaan erillisinä osa-alueina. Lain kolmannessa pykälässä harjoittelun laajuudeksi on määritetty vähintään 30 opintopistettä. Opinnäytetyön laajuus puolestaan on 15 opintopistettä. Tämän voi tulkita niin, että työharjoittelu ja sen raportointi tulisi pitää erillään opinnäytetyöstä. Työharjoittelulle on olemassa omat, opinnäytetyön tavoitteista poikkeavat oppimistavoitteet, jotka on tarkoitus tuoda esiin nimenomaan harjoitteluraportin kautta.

Päiväkirjamaisen opinnäytetyön tarkoitus on saada opinnäytetyö liitettyä kiinteämmin osaksi muita opintoja. Mikäli vielä työharjoittelu liitettäisiin samaan pakettiin, tulisi koko 270 opintopisteen laajuisista opinnoista yksi aivan liian suuri ja vaikeasti lähestyttävä kokonaisuus. Samalla harjoittelun raportointi saattaisi tehdä päiväkirjamaisen opinnäytetyön liian sekavaksi, jos se muodostaisi vielä kolmannen erillisen osion teoriaosuuden ja päiväkirjaosuuden lisäksi. Mikäli harjoittelun raportointi sisällytettäisiin päiväkirjaosioon, silloin se puolestaan saattaisi tehdä päiväkirjaosuudesta liian sekavan.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Tutkimusongelmien pohdintaa

Tutkimuksessa ilmeni, että perinteisen opinnäytetyömallin rinnalle tarvitaan uusia vaihtoehtoisia toimintamalleja merenkulkualan koulutuksen monipuolisuuden parantamiseksi. Olennaisimmiksi syiksi uuden opinnäytetyömallin tarpeelle osoittautuivat mm. opiskelijoiden koulusta valmistumisen viivästyminen kesken tai kokonaan tekemättä jääneiden opinnäytetöiden vuoksi, sekä tarve

saada opinnäytetyö liitettyä kiinteämmin osaksi muita merenkulkualan opintoja. Tutkimuksessa osoittautui, että päiväkirjamainen opinnäytetyömalli voisi olla hyvä ratkaisu näihin ongelmiin.

Korkeakouluopintoja koskevassa laissa on määritelty, että opinnäytetyö tulee tehdä, mutta sen laajuutta tai sisältöä ei ole tarkemmin määritelty. Mikään laki, säädös tai suositus ei kiellä tekemästä päiväkirjamaista opinnäytetyötä, kunhan se täyttää opinnäytetöille asetetut perusvaatimukset. Päiväkirjamuotoisia opinnäytetöitä on jo tehty useissa eri ammattikorkeakouluissa ja myös Kaakois-Suomen ammattikorkeakoulussa tällainen mahdollisuus on jo olemassa. Tutkimuksen perusteella voidaan siis todeta, että uuden päiväkirjamaisen opinnäytetyömallin käyttöönotto merenkulkualalla on mahdollista ja kannattavaa.

Tällä hetkellä käytössä oleva päiväkirjamainen opinnäytetyömalli ei täysin vastaa niitä tarpeita ja tavoitteita, joita tässä tutkimuksessa lähdettiin alun perin tavoittelemaan. Siksi tutkimuksessa esitelty päiväkirjamainen opinnäytetyömalli on luotu soveltamalla jo olemassa olevaa päiväkirjamaista opinnäytetyömallia niin, että se palvelisi mahdollisimman hyvin juuri merenkulun koulutuksen tämänhetkisiä tarpeita. Olennaisin ero vanhan ja uuden päiväkirjamaisen opinnäytetyömallin välillä on se, että vanha malli on tarkoitettu jo työelämässä oleville opiskelijoille ja uusi vielä aktiivisesti opiskeleville opiskelijoille.

Merenkulkualan käyttöön suunniteltu opintojen aikana tehtävä päiväkirjamainen opinnäytetyö rakentuisi yhden pääaiheen ympärille, jota olisi tarkoitus tutkia pienissä osioissa vaihe kerrallaan, sitä mukaa kun opinnot etenevät. Osioita voisi aiheesta riippuen olla noin 4-8. Opinnäytetyö tulisi aloittaa jo toisen opiskeluvuoden alkupuolella ja sitä olisi tarkoitus tehdä opintojen ohella mahdollisia vapaa-jaksoja hyödyntäen aina viimeiseen opiskeluvuoteen asti. Tutkimustyön rinnalla opiskelija kirjoittaisi työtään kokoavaa päiväkirjaa, jossa hän selvittäisi työnsä kulkua ja vaiheita, käsittelisi omia kokemuksiaan, sekä arvioisi omaa kehitystään opinnäytetyöprosessin aikana. Opiskelijan olisi tarkoitus kirjoittaa päiväkirjaa samaan tahtiin työnsä kanssa, eli aktiivisen kirjoittamisen vaiheessa lähes päivittäin ja muina aikoina aina silloin, kun jotain raportoita-

vaa tapahtuu. Vaikka päiväkirjan olisi tarkoitus olla hyvin kiinteä osa tutkimustyötä ja koko opinnäytetyöprosessia, sitä tulisi kirjoittaa erillään varsinaisesta tutkimus- tai selvitystyöstä.

Päiväkirjamaista opinnäytetyötä tehdessä työlle valittaisiin perinteisen opinnäytetyön tapaan yksi ohjaava opettaja, joka ohjaisi koko opinnäytetyöprosessin alusta loppuun. Valmis tai lähes valmis päiväkirjamainen opinnäytetyö tulisi esittää suullisesti opinnäytetyöseminaarissa, jossa opiskelija esittelisi tutkimustyönsä keskeisen sisällön. Lisäksi esityksessä tulisi käsitellä myös opinnäytetyöprosessin kulkua ja vaiheita tehtyjen päiväkirjamerkintöjen pohjalta. Päiväkirjamaisen opinnäytetyön loppuarvioinnissa pääpaino olisi työn tutkimus-/selvitystyöosuudessa, jonka arvosanaan päiväkirjaosuus voisi vaikuttaa joko positiivisesti tai negatiivisesti. Tutkimustyön ja päiväkirjaosion välinen painoarvosuhde voitaisiin määritellä opinnäytetyön eri osioille asetettujen painokertoimien avulla.

Yksi tutkimuksen tavoitteista oli luoda päiväkirjamaisesta opinnäytetyömallista sellainen, että opinnäytetöiltä vaadittava tutkimuksellinen ote säilyisi myös uudessa opinnäytetyömallissa. Sen vuoksi päiväkirjamaisen opinnäytetyön osioiden täytyy liittyä kiinteästi toisiinsa, sen sijaan, että ne olisivat vain toisistaan irrallisia tutkimuksia eri aiheista. Päiväkirjamaisessa opinnäytetyössä tulisi myös aina oivaltaa ja ideoida jotakin uutta, sekä tehdä saatujen tutkimustulosten pohjalta omia johtopäätöksiä. Pelkkä jo olemassa olevan tiedon selostaminen ei riitä täyttämään opinnäytetyölle asetettuja vaatimuksia. Työn tutkimuksellisen otteen varmistamiseksi päiväkirjamaisen opinnäytetyön aihe tulisi aina hyväksyttää oppilaitoksella ennen työn aloittamista ja opinnäytetyöprosessin kulku sekä tavoitteet tulisi suunnitella ja määritellä huolellisesti heti alusta alkaen.

7.2 Tutkimusprosessin arviointia

Tutkimuksen haasteellisin vaihe oli selvittää, millaisia vaatimuksia ammattikorkeakoulutason opinnäytetöille on eri tahojen toimesta asetettu ja missä määrin perinteistä opinnäytetyömallia olisi mahdollista soveltaa. Pitkäjänteisen tutki-

mustyön tuloksena työhön saatiin koottua opinnäytetyötä koskevat lait ja suositukset niin Suomen sisäisten määräysten, kuin kansainvälisen ENQA-järjestön asettamien vaatimustenkin osalta.

Eri oppilaitosten opiskelijoiden tekemiä päiväkirjamuotoisia opinnäytetöitä etsimällä ja tutkimalla saatiin kattava käsitys siitä, kuinka paljon ja minkälaisen ohjeistuksien pohjalta töitä on tehty. Tutkimuksen tiimoilta otettiin myös yhteyttä päiväkirjamuotoisen opinnäytetyöajatuksen alkuperäisiin kehittäjiin, jotka mielellään jakoivat omaa tietämystään eteenpäin. He olivat myös kiinnostuneita kuulemaan, minkälaisiin tuloksiin tässä tutkimuksessa lopulta päädyttäisiin. Tämän myötä voidaan siis todeta, että tutkimuksen teoriapohja on lakien ja määräysten, sekä jo olemassa olevaan päiväkirjamaiseen opinnäytetyömalliin perehtymisen osalta kattava ja luotettava. Myös niiden pohjalta kehitetty idea uudesta päiväkirjamaisesta opinnäytetyömallista on lait ja määräykset huomioon ottaen toteutuskelpoinen.

Pitkän harkinnan jälkeen tultiin siihen lopputulokseen, ettei merenkulkualan opiskelijoille pidetä kyselyä selvittämään heidän kiinnostustaan tutkimuksessa esitettyä päiväkirjamaisesta opinnäytetyömallia kohtaan. Ensimmäisen tai toisen vuoden opiskelijoille eri opinnäytetyömallien vertailu olisi hankalaa, koska heille ei ole vielä pidetty minkäänlaista opinnäytetyöprosessia käsittelevää tiedotustilaisuutta. Neljännen vuoden opiskelijoille pidettävät lähiopetustunnit ovat jo päättyneet, minkä vuoksi opiskelijoiden tavoittaminen ja heidän kiinnostuksensa herättäminen asiaa kohtaan olisi mitä luultavimmin vaikeaa. Tutkimuksessa esitetty opinnäytetyömalli on kuitenkin kehitetty merenkulun opiskelijan toimesta, merenkulun koulutuksen tarpeet huomioon ottaen, minkä vuoksi sitä voidaan pitää merenkulkualan koulutuksen tarpeisiin soveltuvana.

7.3 Jatkotutkimusmahdollisuudet

Yksi pääsyy uuden opinnäytetyömallin tarpeelle oli opiskelijoiden valmistumisen viivästyminen roikkumaan jääneiden opinnäytetöiden vuoksi. Päiväkirjamainen opinnäytetyö voisi jossain määrin olla ratkaisu tähän ongelmaan, mutta siitä huolimatta olisi hyvä tutkia, mitä muita vaihtoehtoisia opinnäytetyö-

malleja voisi olla. Myös sen selvittäminen, voidaanko opinnäytetöiden viivästy-
mistä vähentää uudella opinnäytetyömallilla, vai onko ongelman taustalla
oleva syy jokin aivan muu, on tärkeää ja tutkimisen arvoista.

Päiväkirjamaista opinnäytetyöideaa kehitettäessä heräsi ajatus, olisiko päivä-
kirjaosiota mahdollista kirjoittaa puhelimeen ladattavan sovelluksen kautta.
Nykypäivänä suurimmalla osalla opiskelijoista on älypuhelin koko ajan muka-
naan, minkä vuoksi olisi helppoa ja nopeaa ottaa puhelin esiin ja avata sovel-
lus aina tarpeen vaatiessa. Jollekin tietotekniikan opiskelijalle tähän tarkoituk-
seen sopivan puhelinsovelluksen kehittäminen voisi olla hyvä opinnäytetyön
aihe. Ylipäätään tietotekniikan monipuolisemman hyödyntämisen mahdolli-
suutta eri tyyppisissä opinnäytetöissä kannattaisi tutkia.

LÄHTEET

Airaksinen, T. & Vilkka, H. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö, ohjaajan opas. 1. painos. Tammi.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto s. a. AMK-koulutus. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.arene.fi/fi/ammattikorkeakoulut/koulutus-ja-tutkinnot/amk-koulutus> [viitattu 5.3.2018].

Ammattikorkeakouluopinnot.fi s.a. Opinnäytetyö. WWW-dokumentti. Saatavissa: https://www.ammattikorkeakouluopinnot.fi/Opinnaeytetyoe_d8082.html [viitattu 17.3.2018].

Isohanni, N. 2016. Päiväkirja Granlund Manager-tuen arjesta. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/121622/Isohanni_Nina.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 12.3.2018].

Jyrkinen, P. 2016. Lähes nollaenergiarakennuksen suunnittelu. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Ympäristötekniikan YAMK-koulutus. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: [file:///C:/Users/HP/Downloads/L%C3%A4hes%20nollaenergiarakennuksen%20suunnittelu%20-%20Tilaelementtirakentaminen%20\(002\)%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/HP/Downloads/L%C3%A4hes%20nollaenergiarakennuksen%20suunnittelu%20-%20Tilaelementtirakentaminen%20(002)%20(1).pdf) [viitattu 12.3.2018].

Laakkonen, T. 2018. Päiväkirja golfvalmentajan arjesta. Karelia-ammattikorkeakoulu. Matkailun koulutus. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/141028/Laakkonen_Toni_2018_02_08.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 12.3.2018].

Lindblom-Yläne, S. & Nevgi, A. 2007. Yliopisto- ja korkeakouluopettajan käsikirja. 1.-4. painos. WSOY.

Kotila, H. & Mäki, K. 2015. 21 tapaa tehostaa korkeakouluopintoja. 1. painos. Helsinki: Unigrafia.

Moilanen, P. & Rähkä, P. 2018. Gradu tulisi liittää nykyistä tiiviimmin osaksi muita opintoja. *Helsingin Sanomat* 21.2.2018, C12.

Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area. 2015. ENQA. WWW-dokumentti. Saatavissa:

http://www.engq.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf [viitattu 10.3.2018].

Teinilä, V. 2016. Turvallisen lääkehoidon edistäminen SPR:n lääkinnällisissä katastrofivalmiusyksiköissä. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa:

<http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/119549/VIRPI%20TEINILA%20AMK-%20OPINNAYTETYO.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [viitattu 12.3.2018].

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 1129/2014.

KUVALUETTELO

Kuva 1. Opinnäytetyöprosessi. Heikkinen, M., Karttunen, M., Mäkelä, M., Mäkelä-Marttinen, L., Söderqvist, M. & Wass, H. 2013. Opinnäytetyöprosessin vaiheet. PowerPoint-diaesitys 11.10.2013. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Haaga-Helian päiväkirjamuotoisen opinnäytteen ohjeistus

Taustaa

Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyön malli pohjautuu seuraaville reunaehdoille:

- Opinnäytetyö kattaa 12 viikkoa
 - 1 Aloitusviikko + 10 raportointiviikkoa + 1 lopetusviikko (analyysien viimeistely + pohdinta)
- Kirjallisen työn kokonaispituus tulee olemaan noin 40-60 sivua (noin 3-6 sivua/viikko).

Opinnäytetyön prosessin eteneminen päiväkirjamuotoisessa opinnäytteessä

1 Johdanto (1-2 sivua)

Kerro opinnäytetyön aikaväli (alku ja loppupäiväys)

Päiväkirjatyyppisen opinnäytetyön raportointi tapahtuu päivittäisellä työtehtävien kuvaamisella ja viikoittaisella analyysillä.

Kuvaa työtehtävässä tarvittava tietoperusta, ja tuo esiin tietoperustaan liittyvää ammattikirjallisuutta (2-4 perusteosta). Kerro lyhyesti teosten keskeinen sisältö ja perustele valintasi.

Esittele työtehtävissäsi tarvittava osaaminen.

Esittele yritys ja oma työympäristösi.

Kuvaa keskeiset ammattikäsitteet omana tekstikappaleenaan (täydennetään työn aikana). (lyhenteet ja keskeiset ammattikäsitteet eri listoille, lyhenteiden avaaminen liitteeksi)

2 Lähtötilanteen kuvaus

2.1 Oman nykyisen työn analyysi:

Kuvailu (1-2 sivua)

Kuvaile työtehtäviäsi:

- Tee luettelo erilaisista työtehtävistäsi.
- Kuvaile ja jäsennä, mitä konkreettisesti teet kyseisissä työtehtävissä.
- Tunnista, millaista osaamista työtehtävissäsi tarvitaan.
- Millaista osaamista olet työn tekemisessä hankkinut tai saanut?
- Millaisia tietoja tarvitset ymmärtääksesi, mitä teet?

- Millaisia taitoja tarvitset selviytyäksesi työtehtävistäsi?

Arviointi (1/2 sivua)

Arvioi, millä tasolla seuraavilla osaamisesi on suhteessa työpaikkasi tai työtehtäväsi osaamisvaatimuksiin? Arvio miten hyvin selviydyt työtehtävistä? Perustele arviosi

- Aloitteleva toimija: työtehtävästä suoriutuminen vaatii vielä työtoverin antamaa tai kirjallista ohjeistusta, itsenäinen ja joustava suoriutuminen on vaja-vaista
- Taitava suoriutuja: sinulla on syvä ymmärrys työtehtävästä, suoriutuminen on jatkuvasti työtehtävien vaatimusten tasolla
- Kokenut asiantuntija: pystyt kehittämään työtehtävässä vaadittavia toimintamalleja, kykenet ohjaamaan/opastamaan muiden toimintaa

Kehittyminen (1 sivu)

Missä vaiheessa olet ammatillisessa kehitymisessäsi?

Miten se näkyy toiminnassasi?

Mihin sinun tulee jatkossa panostaa? Mitä sinun tulee vielä oppia?

Perustele näkemyksesi.

2.2 Sidosryhmät työpaikalla

Kirjaa ylös kaikki mahdolliset sidosryhmät, joita työsi koskettaa jollain tavalla. Luokittele sidosryhmät tyyppin mukaan (sisäiset ja ulkoiset sidosryhmät) esim. kumppanit, asiakkaat, organisaatiot, viranomaiset jne.

Kuvaa sidosryhmät kaaviolla.

Mitkä sidosryhmien mielipiteet ja intressit ovat keskeisiä työsi kannalta? (1/2 - 1 sivu + kaaviot)

2.3 Vuorovaikutustaidot työpaikalla

Minkälaisia vuorovaikutustilanteita työn tekemiseen työtovereiden kanssa liittyy?

Minkälaisia vuorovaikutustilanteita asiakaspalveluun ja sidosryhmätyöskentelyyn liittyy?

Minkälaisia haasteita ne tuottavat osaamisellesi? Perustele arviosi.

(1/2 - 1 sivu)

3 Päiväkirjaraportointi

Päivittäiset merkinnät:

Työpäivän alussa:

Mitä tavoitteita asetat tälle päivälle?

Kuvaa etukäteen päivän tehtäviä?

Työpäivän lopussa:

Arvioi miten päivälle asetetut tavoitteet ja suunnitellut tehtävät toteutuivat?

Arvioi miten osaamisesi kehittyi päivän aikana?

(3-4 sivua / viikko)

Viikoittain:

Lue viikon päätteeksi kuluneen viikon tekstit.

- Analysoi miten osaamisesi kehittyi viikon aikana?
- Mitä asioita jouduit viikon aikana selvittämään?
- Mitä ongelmia viikon aikana tuli ja miten ratkaisit ne?
- Kirjallisuuteen perustuen pohdi viikon aikana tekemiäsi töitä:
 - Tuo esiin mitä hyviä toimintamalleja kirjallisuudesta löytyy kyseisiin työtehtäviin liittyen. Pohdi mitä olisit voinut tehdä toisin.
 - Arvioi vaihtoehtoja ja perustele valitsemasi malli tai tuo esiin vaihtoehtoinen malli, jota tulet noudattamaan jatkossa.
 - Voit myös nostaa esiin jonkin työnkuvaan liittyvän teeman, jota voit pohtia useammankin viikon.
 - Havainnollista sisältöä kuvin, kuvioin ja taulukoin.

(2 – 3 sivua / viikko)

4 Pohdinta ja päätelmät

Vertaa aiemmin kirjoittamaasi nykytilanteen kuvausta ja päiväkirjaraportoinnissa syntyneitä analyysiä.

- Miten olet kehittynyt?
- Millaisia uusia ratkaisumalleja tai menetelmiä olet löytänyt työhösi?
- Mitä opit päiväkirjamuotoisen opinnäytteen kirjoittamisen aikana?
- Mitä kiinnostavaa uutta opinnäyteyösi aikana huomasit ja mitä hyötyä siitä on tulevaisuudessa?
- Pohdi jatkokehitys- ja tutkimusmahdollisuuksia.
- Miten olet pystynyt hyödyntämään työsi analysointia?

(3 -4 sivua)

Tutkimuksessa annettujen esimerkkiaiheiden työvaiheet esitettynä taulukossa

Taulukossa on esitetty tutkimuksessa annettujen päiväkirjamaisen opinnäytetyön esimerkkiaiheiden työvaiheet opinnäytetyöprosessin alusta loppuun. Vasemmanpuoleisessa sarakkeessa on nimetty eri työvaiheet järjestyksessä aiheen valinnasta työn arviointiin. Toisessa pystysarakkeessa on ilmaistu, mitä missäkin työvaiheessa käytännössä tapahtuisi, mikäli aiheena olisi miehistön jäsenen vastuun kasvaminen matkalla harjoittelijasta aluksen päälliköksi. Kolmannessa sarakkeessa on esitettynä työn kulku, mikäli työn aiheena olisi oman aluksen suunnittelu ja vastaavasti neljännessä sarakkeessa on selostettu eri työvaiheet, mikäli työn aiheena olisi ajankohtaisen ilmiön seuraaminen lehtiartikkelinäkökulmasta.

-Aiheen valinta ja hyväksyttäminen -Ohjaavan opettajan valinta -Pohjatutkimus -Mahdollisen toimeksiannon selvittämien	Miehistön jäsenen vastuun kasvaminen matkalla harjoittelijasta aluksen päälliköksi	Oman aluksen suunnittelu	Ajankohtaisen ilmiön seuraaminen lehtiartikkelinäkökulmasta
Johdanto: -Aiheen valinnan perustelu -Toteutusaikataulun suunnittelu -Työn tavoitteet ja toteutusprosessi	-Miksi juuri tämä aihe?	-Alustyyppin valinta ja ulkoisten mittojen suunnittelu. -Miksi juuri tämän tyyppinen alus?	-Miksi juuri tämä aihe? -Miksi aihe on ajankohtainen?
-Tutkimustyön kirjoittaminen osissa opintojen ohella omaan aikatauluun sovittaen. -Tutkimustyön rakenne samanlainen kuin perinteisessä opinnäytetyössä. -Päiväkirjan kirjoittaminen samaan tahtiin tutkimustyön kanssa.	-Harjoittelijan vastuut -Puolimatuusin vastuut ja vertailu harjoittelijan vastuisiin -Perämiehen vastuut ja vertailu aiempien työtehtävien vastuisiin -Päällikön vastuut, vastuiden määrän ja kehittymisen vertailu kaikissa uran eri vaiheissa.	-Kuljetuskoneiston ja putkistojen suunnittelu -Laiva- ja käyttötekniikan suunnittelu: mm. kattilalaitosten, putkistojen pumppujen ym. suunnittelu -Sähköjen suunnittelu -Viimeisenä vuonna jo tehtyjen suunnitelmien hienosäätö.	-Aiheen jatkuva seuranta siitä kirjoitettujen uutisten ja lehtiartikkeleiden perusteella. -Mistä uutisoidaan? -Missä uutisoidaan? -Miten uutisointi muuttuu ajan kuluessa? -Mitä uusia havaintoja tehdään ja miten ilmiö kehittyy?
Tutkimustyöosuuden hyväksyttäminen ohjaavalla opettajalla	Tutkimustyöosuuden toteaminen valmiiksi ensin opiskelijan itsensä mielestä, tämän jälkeen hyväksyntä opettajalta. Työn lähetyksen kielentarkastukseen. Työn esitysajankohdan sopiminen.		
-Työn esittäminen, esitykseen sisällytetty myös mainintoja päiväkirjamerkinnöistä -Kypsyysnäytteen kirjoittaminen	Tutkimustyön esittely kattavasti prosessin alusta loppuun. Esityksen tulisi sisältää poimintoja päiväkirjamerkinnöistä, kuitenkin niin, että esitys kulkee sujuvasti ja esitetyt asiat muodostavat loogisen jatkumon. Esitystilaisuudessa opiskelutoveri opponoiuessa työtä. Suullisen esityksen jälkeen opiskelija kirjoittaa päiväkirjamaisen opinnäytetyönsä aiheen pohjalta kypsyysnäytteen.		
Päiväkirjaosuuden kirjoittaminen loppuun ja hyväksyttäminen ohjaavalla opettajalla	Päiväkirjaosuus kirjoitetaan loppuun vasta suullisen esityksen jälkeen, jotta se kattaisi koko opinnäytetyöprosessin alusta loppuun saakka. Päiväkirjassa tulisi lopuksi arvioida ja analysoida omaa suoritumista suullisessa esityksessä.		
Työn arviointi	Työn molempien kirjallisten osuuksien sekä suullisen esityksen ja kypsyysnäytteen arviointi niille asetettuja painokertoimia käyttäen. Suurin pääpaino tutkimustyöllä.		

Xamkin tämän hetkiset oppinnäytetöiden arviointiperusteet

OPINNÄYTETYÖN ARVIINTIPERUSTEET

Arviointiperusteet	Täydennettävä *	1 - 2	3 - 4	5
1. Opin- näytetyön määrittely, tavoite ja rajaus	Ei työn eikä tavoitteen perustelua tai rajaus keskenäinen.	Heikko tavoitteen asetelu. Puutteelliset määritellyt tekemisestä. Ei työelämälähtöinen.	Selkeä toimeksiannon kuvaus ja tavoitteen asetelu. Selkeät rajaukset. Työelämälähtöinen aihe.	Työelämälähtöisen aiheen määrittely ja perustelu innovatiivisesti ilmaistu ja rajattu selkeästi oman ammattialan näkökulmasta. Luova ja perusteltu ote. Innovatiivinen. Perehdytty työn taustaan.
2. Käsite- perusta ja kirjallisuus- katsaus	"Leikkaa liimaa" - toiminnolla tehty. Viittaukset aiempaan ilman perusteluita tai puutteellisia. Ei keskeisiä käsitteitä.	Viittaukset aiempaan osittain omaan työhön niveltymättömiä. Joitakin relevantteja käsitteitä löydetty. Ajantasaiset lähteet.	Relevantti alan kirjallisuuden tai tutkimuskirjallisuuden tarkastelu, mukana kansainvälistä kirjallisuutta. Selkeä käsitärakenne.	Työssä analyttistä ajattelua, luovuutta ja omaa panosta. Selkeä käsitärakenne perustuen omiin tai toisten uusiin käsitteisiin.
3. Menetelmien kuvaus, perustelu ja käyttö	Käytetty tavoitteeseen sopimatonta menetelmää tai aineistoa käytetty väärin. Menetelmän käyttöä ei kuvattu eikä perusteltu.	Käytetyt menetelmät kuvattu, mutta perustelut ja käytäntöön soveltamisen kuvaus puutteellisia. Tuotoksen kehittämisen kuvaus pinnallista.	Soveltuva aineisto esitelty selkeästi ja perusteltu. Menetelmät tarkoituksenmukaisia tavoitteen kannalta. Tuotoksen kehittämisprosessi selkeästi kuvattu.	Soveltuva aineisto esitelty perusteltu erinomaisesti. Sovellutavat menetelmät Työssä aineiston ja menetelmän rajoitusten tarkastelua. Tuotoksen kehittäminen kuvattu seikka-peräisesti.
4. Tulokset / tuotokset ja analyysi	Tulosten kuvaus epäselvää. Ei tulosten analyysiä. Ei tuotosta.	Tulokset esitelty luettelomaisesti. Puutteellinen analyysi. Tuloksista / tuotoksesta osin hyötyä käytännössä.	Tulokset ja niiden tulkinta analyttistä. Tuloksista / tuotoksesta hyötyä toimeksiantajalle.	Omaleimaiset tulokset ja niiden tulkinta perusteellista. Tuloksista / tuotoksesta merkittävää hyötyä toimeksiantajalle.
5. Johtopäätökset	Työn tavoitetta ei saavutettu. Työssä ei jatkokehitysideoita ja vain niukat johtopäätökset.	Työn tavoite saavutettu rajoitetusti. Vähän jatkokehitysideoita mainittu. Epärealistista tulosten / tuotteen arviointia.	Työn tavoitteen saavuttaminen kuvattu selkeästi. Loogisia johtopäätöksiä tuloksista / tuotteesta. Muutamia jatkokehitysideoita mainittu. Luotettavuutta tarkasteltu hyvin.	Työn tavoitteen saavuttaminen kuvattu monipuolisesti. Tuloksista loogisia johtopäätöksiä ja vaihtoehtoisia tulkin-toja. Paljon perusteltuja jatkokehitysjatoksia. Luotettavuutta arvioitu kriittisesti ja kypsästi.
6.a) Kirjallinen raportointi	Ei asiakieltä. Raportointi ei vastaa AMK:n raportointiohjeita. Kieli vaikealukuista. Ei visualisointia.	Raportointiohjeiden noudattaminen osin virheellistä. Niukka visualisointi. Kieliasun ja/tai asiatyylin kanssa ongelmia.	Kokonaisuus loogisesti jäsennelty. Kieliasu ja asiatyylillä melko sujuvaa ja virheetöntä ja raportointiohjeiden mukaista.	Hyvin jäsennelty, looginen kokonaisuus. Sujuvaa ja virheetöntä kieltä ja asiatyylillä. Erinomainen visualisointi.
6.b) Suullinen esittäminen	Valmistelematon suullinen esitys. Lukeminen suoraan paperista.	Suullisessa esityksessä pääasiat kuvattu. Esitys jäsennelty, mutta esittäjä pitäytyy vielä papereissa.	Visualisointi asianmukaista. Havainnollistettu ja vuorovaikutteinen, ohjeiden mukainen suullinen esitys.	Monipuolinen, itsekriittinen ja vuorovaikutteinen suullinen esitys.
7. Opin- näytetyö- prosessin hallinta	Ei pysytäkään aikataulussa. Puutteellisia dokumentteja eri vaiheissa. Riittämätöntä kommunikointia ohjaajan kanssa. Olematonta osallistumista yhteisiin tilaisuuksiin tai prosesseihin.	Ainakin yksi olennainen määräaika saavuttamatta. Ei itsenäistä prosessin hallintaa. Riittämätön osallistuminen yhteisiin tilaisuuksiin ja prosesseihin. Ohjauksen käyttö runsasta, mutta hyödyntäminen vähäistä.	Melko itsenäinen prosessin hallinta. Ohjausta hyödynnetty oppinnäytetyön tekemisessä. Osallistuttu yhteisiin tilaisuuksiin ja prosesseihin.	Täysin aikataulun mukainen prosessi. Ohjaajilta saatu palaute otettu perustellusti huomioon. Aktiivinen ja omaaloitteinen yhteydenpito ohjaajan ja toimeksiantajan kanssa.